Ч. 198 (15.019). Львів, четвер 8. вересня 1938. Opłata pocztowa uiszczona z góry. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 245-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 501.060.
" Банку Чеських Леґіон Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 "
піврічно . . . . . . 30.00 "
річно . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч. У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЕМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Димісія директора департаменту віроісповідань.

Директор департаменту віроісповідань гр. Франц Потоцький зголосив з кінцем минулого тижня на руки міністра Свентославського свою димісію. Цей крок гр. Потоцького попередило зголошення димісії самого міністра Свентославського, якої президент держави не приняв. Ця димісія директора департаменту віроісповідань, особливо у звязку з непринятою димісією міністра Свентославського, викликала ріжні здогади.

Французький уряд віддав марсейську пристань під військову контролю.

Портові робітники в Марсей відкинули умовини, що їх предложили працедавці в порозумінні з міністром праці. Уряд зареаґував на це енергійно.

В офіційному деннику появився розпорядок, що уряд реквірує марсейську пристань та піддає її під контролю військової влади.

Постанова входить негайно в життя.

—o—

Страйк у британійському летунському промислі.

Страйк, що вибух минулого тижня в одній англійській летунській фабриці, перекинувся на дві інші фабрики, що працюють для міністерства летунства. Разом застрайкувало к 10.000 осіб. Є небезпека, що до страйку прилучаться також робітники фабрики Даймлера. Вчора вибух страйк у кількох льондонських фабриках.

—o—

Вся арабська преса в Палестині припинена.

Палестинська влада припинила всю арабську пресу в Палестині за винятком яфського щоденника „Фаластін".

248 ОСІБ ЗГИНУЛО У ПАЛЕСТИНІ У СЕРПНІ.

У серпні ц. р. згинуло у Палестині підчас заворушень 248 осіб, ранено 301. Згинуло 193 арабів (з того 130 терористів), 39-ох жидів та 3-ох англійців. Ранено 139-ох арабів (45-ох терористів), 103-ох жидів, 75-ох британійських вояків, 16-ох жидівських поліцаїв, 12-ох арабських та 4-ох англійських.

—o—

Китайці знову зірвали греблю на Жовтій Ріці.

Китайці зірвали греблю на Жовтій Ріці в околиці Венсієн на просторі коло 100 метрів. Доокоричні села залиті.

ЯПОНСЬКА ОФЕНЗИВА НА ЛЮНҐАЙСЬКІЙ ЗАЛІЗНИЦІ.

На пограниччі провінцій Анґвей, Гупе і Гонан японські війська дальше йдуть вперед. Японська кольона, що йде здовж люнґайської залізниці, загрожує південний відтинок лінії Пекін—Ганкав.

На північному березі Жовтої Ріки японці заняли важне становище, яке дає їм змогу перекинутись на південний беріг.

Інша японська кольона, йдучи у західньому напрямі на Ганкав, заняла важні становища на північ від Вусуеґ.

Операції на люнґайській залізниці спинилися ще підчас великих повеней.

ТАЙКАН У ЯПОНСЬКИХ РУКАХ.

Домеї потверджує вістку, що китайці зірвали греблю та повідомляє, що японці заняли Тайкан, віддалений на 80 кільометрів від залізниці Пекін—Ганкав. Інші частини вирушили в напрямі Сініяну, щоби перетяти ту залізницю.

ЯПОНСЬКИЙ УРЯД ПОГОДЖУЄТЬСЯ НА ОХОРОННУ СМУГУ У ГАНКАВ.

Домеї повідомляє: В Токіо очікують у найближчому часі упадку Ганкав. Міністерство закордонних справ почало заходи, щоб запевнити в порозумінні з чужими державами охорону життя чужих громадян у цьому місті. Воно пригадує у звязку з цим свою заяву, яку дало в цій справі в січні минулого року, даючи згоду утворити в Ганкав невтральну смугу. Для охорони інтересів чужинців японська влада введе такі постанови: 1) Китайським відділам не вільно буде входити до охоронної смуги; 2) Через охоронну смугу не вільно перевозити транспортів зброї та муніції для китайців; 3) Китайці не можуть займати позицій на границі охоронної смуги; 4) Охоронна смуга не може бути осередком шпигунської акції, що загрожувалаб японським військам.

ЯПОНЦІ ОБСТРІЛЯЛИ ПАСАЖИРСЬКИЙ ЛІТАК.

Як подає Райтер з Гонкону, японські військові літаки обстріляли коло Лінчов тримоторовий пасажирський літак типу Юнкерса. Літак причалив, — ніхто з пасажирів не є ранений.

НОВИЙ КИТАЙСЬКИЙ АМБАСАДОР У МОСКВІ.

Новий китайський амбасадор у Москві Янтсе зложив дипльоматичні повновласти на Кремлі. Є він членом центр. комітету Куомінтану та заступником шефа генерального штабу.

Румунія не дозволить на перелет совітським літакам.

У закордонній пресі появилася вістка, будьто румунський та совітський уряд заключив умову, що на її підставі Румунія малаб погодитися на перелет совітських літаків над своєю територією та на перевіз воєнного матеріялу.

Урядова румунська аґенція Радор рішуче заперечує ці вістки. Також аґенція Стефані подає, що ці вістки фальшиві.

РУМУНІЯ МАТИМЕ АМБАСАДУ В БІЛГОРОДІ, ЮГОСЛАВІЯ — В БУКАРЕШТІ.

Як говорять у Букарешті, у найближчих тижнях замінять на амбасади румунське посольство у Білгороді та югославянське у Букарешті. Першим югославянським амбасадором буде югославянський посол у Букарешті, румунським — теперішній посол у Льондоні.

Сучасне положення жидів.

Львів, 7. вересня 1938.

Доля значної частини жидівського народу в центральній та південній Европі в сучасній добі дійсно незавидна.

Німецькі й б. австрійські жиди опинилися наслідком расистських законів націонал-соціялістичної Німеччини на становищі бездержавників, у ролі зненавиджених влізливців і непрошених гостей, яких за всяку ціну та всякими способами треба позбутися. Корабель з виkиненими з Відня жидівськими сімями, що блукає по Дунаю від берега до берега й не годен позбутися свого людського вантажу, бо ні Мадярщина ні Чехословаччина не хоче впустити на свою територію австро-жидівських збіґців, знаменито характеризує положення німецьких жидів.

Невесела доля жидів і напів-жидів на занятих військами ген. Франка областях національної Еспанії, погіршилося їхне положення на Балкані і тремтять вони за своє майбуття на території Чехословаччини, у звязку з невідомими наслідками її перебудови.

До цих ускладнень у ситуації европейських жидів причинилася в останніх тижнях іще фашистівська Італія. Італійський уряд пішов у жидівському питанні слідами Німеччини та почав і собі елімінувати своїх жидів поза скобки громадянського життя. Не виключене, що ці заходи згаданих вище держав найдуть собі наслідувачів і в деяких інших державах зі значним відсотком жидівського населення, збільшуючи число жидівських бездержавників і спричинюючи нові клопоти женевській Лізі Націй, що повинна такими справами журитись і займатись. Положення тим більше скомпліковане, що приміщення жидівських еміґрантів з Европи в Палестині, з огляду на активний арабський опір, стрічає нині великі труднощі.

Цей такий актуальний і, так би мовити, модний тепер в Европі антисемітизм чи пак антижидівство не є ніяким новим явищем і ніяким новим питанням. Антисемітизм як суспільно-політична проблема такий давній, як давня історія жидівського народу. Єгипет, Вавилон, Асирія, Персія, Рим у старовині, Еспанія і Росія в новіших часах — отже майже всі ті держави, що зустрічалися з компактною масою жидівського населення, розвязували жидівську проблему хто мечем, хто особливими заходами, але все у протижидівському дусі. Антижидівство як расова проблема теж давньої дати, але зактуалізували цю проблему і загострили щойно в новіших часах — в епосі фінансового капіталу, представниками якого в Европі є переважно жиди. Духовим батьком німецького націонал-соціялістичного антижидівства як расової проблеми є натуралізований у Німеччині англієць Чемберлен, що у своїх чи-

слених працях на тему ролі жидівства в европейськім громадськім житті намагався доказати, що причина усього европейського лиха економічно-господарських кріз, культурної декаденції багатьох народів, політичних інтриґ, конфліктів та воен — є жидівство. На основі Талмуду та інших відомих чи апокрифічних писань жидівських рабінів, учених та істориків Чемберлен скомбінував цілу теорію про те, що жидівство — це просто якийсь заговір на знищення людства. Наслідник Чемберлена, відомий націонал-соціялістичний теоретик Розенберґ, а за ним менша братія, статистичним матеріялом намагаються доказати, що большевизм ніщо інше, тільки жидівська спроба опанувати й покорити собі цілий світ.

Якби воно й не було, є фактом, що верховодна роля жидівства в орудуванні світовим грошем, визначний вплив жидів у міжнародній торговлі та великій пресі, конкуренційний талант у добуванні собі позицій у т. зв. інтеліґентських професіях взагалі, не рахуючись часто з інтересами інших — зробили жидів ненависними в очах багатьох людей та людських гуртів, доки ця протижидівська психоза не опанувала навіть цілих народів і доки не дійшло до траґедії, яку сьогодні переживає кілька міліонів европейських жидів.

В українському громадянстві як національній збірноті нема якоїсь спеціяльної неохоти до жидів, хоч історія українсько-жидівських взаємин з такими явищами, як зміцнювання жидівством супротивної української сторони, мае також прикрі моменти. Розумні представники жидівства не можуть уважати антисемітизмом і протижидівським підходом також заходів українського громадянства у справі

всесторонньої розбудови свого національного господарства. І взагалі у світовій протижидівській клекітні українство, само притолочене колесами історії, має зрозуміння для жидівського положення. Повинна таке зрозуміння мати і друга сторона. Висловимося ясно: коли до жидів у Польщі не можемо мати претенсії, що їх земляки у большевії під проводом Лазаря Каґановича поневолюють український нарід Наддніпрянщини, бо національні жиди з Польщі не можуть мати впливу на своїх одновірців у СССР, то провідна роля жидівського елементу в т. зв. КПЗУ, як про це голосно кажуть судові процеси, є для національного українства справа болюча. Ми не вяжемо леґальних жидівських орґанізацій з молодиками з КПЗУ і ми певні, що національне жидівство ідеольоґічно проти цих молодиків наставлене ворожо. На жаль, не бачимо активного поборювання тих вільних чи поневільних виконавців плянів загребущої, інтриґантської і розкладової большевицької московської руки.

Вкінці скажемо, що саме наслідком свого виняткового положення в багатьох европейських державах і з уваги на те, що це положення може ще погіршитися, здається нам, що в інтересі жидівського народу є шукати симпатій та підтримки у всіх, хто спосібний жидівську долю зрозуміти.

Коґрес „Пакс Романа" в Югославії та українці.

(Від власного кореспондента.)

I.

Щорічні конґреси „Пакс Романа", всесвітнього союзу національних федерацій католицького студентства, стають зїздами не тільки самої католицької академічної молоді всього світа, але також зїздами католицької академічної інтеліґенції взагалі, яка бере живу участь і в працях конґресу і в працях Екзекутивного Комітету та Ґенерального Секретаріяту, що його осідок є у Фрибурзі в Швайцарії. Таким чином ті конґреси стають місцем зібрання католицьких інтелектуалів старших та молодших і до їх голосу прислухуються не тільки поважні католицькі круги, але ними цікавиться навіть Апостольська Столиця, яка щороку витає конґрес „Пакс Романа" обширним письмом. Той привіт стає немов офіціяльною проклямацією Церкви в тій справі, що є головною темою конґресу. Такою провідною темою минулорічного париського конґресу була справа безробіття католицької дипльомованої інтеліґенції, цьогорічного у Югославії питання про відношення католицького студентства до комунізму. Обширний привіт від папи, відчитаний при відкритті XVII. конґресу на Бледі, опрокидує доктрину та практику комунізму на академічному терені, але теж взиває католицьких інтелектуалів підняти та вводити в життя суспільні погляди католицької Церкви, виложені в енцикліках папів Льва XIII. та Пія XI.

Орґанізація „Пакс Романа" зродилася перед 17 роками у Швайцарії та поставила собі початково благородну ціль наблизити по світовій війні в імя християнських ідеалів молодь ріжних, досі ворожих країн. Сама ідея такої міжнародньої праці принялася доволі швидко та притягнула до себе в першу чергу молодь Швайцарії, Італії, згодом Франції та Німеччини, вкінці всіх слав'янських католицьких країв. Безсторонність швайцарських ініціяторів, що постійно кермуються тільки засадами справедливости та християнської любови, уможливила співпрацю на терені тої орґанізації переможцям та переможеним; вона відкрила брами до того гурту католицьких інтелектуалів також недержавним народам, бо тут повноправними членами є не тільки державні представництва, як це звичайно буває в інших, некатолицьких міжнародніх орґанізаціях, але й поодинокі федерації, однаково державних, як і недержавних народів на рівних правах.

У перших роках істнування тої всесвітньої орґанізації майже рівні були у ній впливи країв німецької та французької культури. Та від коли до влади в Італії, Німеччині й Австрії прийшли уряди з тотальним державним світоглядом, співпраця тих країв на терені „Пакс Романи" ослабла, а співпраця Німеччини навіть зовсім припинилася через розвязання студентських католицьких орґанізацій. За ними пішла нині добровільно федерація судетських німців. З тої причини німецька католицька культура тратить на терені тої орґанізації значіння; німецька мова стає щораз менше потрібна, дарма, що централя „Пакс Романи", зложена зі швайцарців, для універсальности орґанізації цьому протидіає.

Проте примусова абстиненція німецьких католицьких інтелектуалів не ослабила загального розросту „Пакс Романи", навпаки — за кілька останніх літ вона втягнула в орбіту своїх впливів краї анґльо-саксонської культури — Анґлії та Америки, краї латинської Америки і навіть Азії та Австралії. Крім всевладно домінуючої тепер французької мови щораз то більше відчувається потреба знання анґлійської мови, що займає систематично місце дотеперішньої німецької. Нині „Пакс Романа" гуртує понад 50 студентських федерацій цілого світа; на останніх конґресах появляються вже і представники Америки, Австралії, анґлійських та голяндських Індій.

З поширюванням „Пакс Романи" на цілий світ змінялася теж його орґанізація, пристосовуючись до нових обставин. Нині централею орґанізації є **Бюро Ґенерального Секретаріяту** у Фрибурзі в Швайцарії з ґенеральним секретарем о. Ґремо, справжньою душею „Пакс Романи". Його помічником є адміністраційний секретар Руді Салят. Ґенеральний Секретаріят видає свій орґан-місячник п. з. „Пакс Романа".

Керівним орґаном є нині 14-членний **Екзекутивний Комітет**, вибираний щороку в часі конґресу на т. зв. Міжфедеральній Раді; він зложений з президента, трьох віцепрезидентів, ґенерального секретаря та 9 директорів, стільки ж підсекретарів, а саме для справ юристів, медиків, фармацевтів, гуманістів, акад. духовників, східних християн (Про Оріенте), соціяльної праці, преси, місійних. Директори підсекретаріятів кермують даною ділянкою праці цілої „Пакс Романи". Ухвалюючим органом є **Міжфедеральна Рада**, зложена по одному з представників усіх злучених у „Пакс Романа" федерацій. **Конґрес** є апробуючою маніфестаційною установою праць та ідей „Пакс Романи".

Від двох літ введено у техніці праці щорічних конґресів доволі практичну новину. Розуміючи, що самі звичайно 3-4денні конґреси мусять і можуть мати переважно маніфестаційний характер, та що вони неспосібні до спокійного та поважного розглянення проблеми, що стоїть на порядку дня конґресу, введено перед кожним конґресом **т. зв. дні праці**, в яких беруть участь у засаді тільки провідні особи кожної федерації, найбільше по 5 осіб. Тут основно на секціях та пленарних засіданнях обговорюють дану проблему та всі адміністраційні справи „Пакс Романи" до виборів нової екзекутиви включно. На конґресі реферати мають поважний характер без дискусії; тут теж проголошуються резолюції, тут переведений вибір нової екзекутиви та постанови про місце й тему чергового конґресу.

Нині членами „П. Романи" є дві українські, чи радше навіть три федерації, а саме львівська „Обнова", Ліґа Української Католицької Молоді в Злуч. Державах Півн. Америки та Союз студентів греко-католиків Підкарпатської Руси, якщо він здеклярувавсяб національно. Останнє товариство, на жаль, нині в руках москвофілів зпід еґіди мадярона, епископа мукачівського Стойки. Представники того товариства на двох попередніх конґресах, на жаль, були все готові до коншахтів проти рідного народу з його противниками і своєю малою інтеліґенцією та повним незнанням хочби одної европейської мови тільки компромітували Підкарпатську Русь. На щастя, та орґанізація занепала і на останнім конґресі її представники взагалі не зявилися; заступав їх словак. Зате зявилися перший раз два представники американської Української Ліґи.

Найстаршим та найповажнішим українським членом „Пакс Романи" є все таки товариство українців студентів католиків „Обнова" у Львові, що своєю кількалітньою солідною і тактовною працею стало не тільки поважним представником українського греко-католицького студентства, але здобуло собі на терені „Пакс Романи" авторитет, може й більший, ніж його мають представники неодної державної нації. Доказом того є, що українцеві вже вдруге повірено керму одного підсекретаріяту та місце в екзекутиві.

Цьогорічний конґрес „Пакс Романи" відбувався в Югославії під протекторатом цілого католицького югославянського епископату, а приладжений силами словінської федерації у прекрасній місцевости Блед, літній резиденції югославянського двора, в днях 27.—30. серпня. Кінцеве засідання відбулося в Любляні. Конґрес попередили 4 дні праці для керівних осіб поодиноких федерацій у купелевій місцевости давньої полудневої Стирії — Роґашка Слатина. У днях праці брало участь понад сто осіб, сам конґрес зібрав понад 300 осіб. Все це були здебільша добрі знайомі, старі конґресовці, фільари „Пакс Романи", ентузіясти її ідей, як швайцарці о. Ґремо, Салят, Райнерт, французи Мійо, Буде, о. Ріке, Жіроде, Дібуа та ін.,

лянддці — Стійт, Регу, славяни — Мараковіч, Кіршбавм, Ковнацька та багато інших.

З українців приїхало 7 осіб — з того 5 зі Львова, між ними проф. М. Чубатий, о. І. Гриньох та студ. Б. Лончина; з Америки прибули: студ. Москалик з Пітсбурга та студ. Дуляк зі Скрентону. Преосв. Д. Нярадї, крижевацький епископ, відправив для цілого конгресу архиєрейську Службу Божу та брав в одному дні участь у засіданнях.

Слід безсторонньо ствердити, що наша позиція на терені цієї міжнародньої організації нині сильна. Завдяки солідній праці й тактові українці здобули собі не тільки пошану, але також майже загальну симпатію і то навіть серед народів, що були досі далекі від української проблеми, як французи. Поновний однодушний вибір проф. М. Чубатого на директора підсекретаріяту „Про Оріенте" при живих аплявзах цілого конгресу і таксамо рясні оплески, якими конгрес витав обох українців — Б. Лончину зі Львова та Москалика з Пітсбурга, з котрих один витав конгрес від галицьких українців по французьки та українськи, другий від американських українців по англійськи та українськи, є очевидним доказом цього. Таксамо не тільки місцева словінська преса виріжнювала солідну працю українців для „Пакс Романи", але навіть друкований у двох мовах звіт Генерального Секретаріяту, предложений конгресові, присвятив тій праці довший уступ такого змісту: „Підсекретаріят „Про Оріенте", який спричиняв нам колись стільки турбот, підняв наново свою працю, в дещо обмеженім обсягу, зате з більше конкретним вислідом. Наш журнал приносив часто статті про проблеми східних Церков. Париське засідання було виступом вельми цікавим, подібно як теперішне у Бледі є знаменито підготоване. Ми сердечно дякуємо проф. д-рові М. Чубатому за його жертвенну працю; його розважність та його глибоке знання проблем церковного обєднання причинилися легко до оживлення діяльности того підсекретаріяту."

Абстрагуючи від особи, але сам факт, що провідні органи тої великої католицької організації позитивно оцінюють працю українця для великих вселюдських ідей, є причиною, що навіть деякі народи, упереджені досі до українства, переводять ревізію свого відношення до нас, передовсім деякі славяни-русофіли. Так нпр. коли представник словаків в імени чехів, словаків та неприсутніх греко-католиків Підкарпатської Руси витав конгрес, то заявив, що він витає конгрес в імени чеського, словацького та українського студентства чехо-словацької республики. Слід льояльно признати, що й загал польської делеґації на конґрес достроювався до того поважного підходу інших до українського представництва, зате спроби декого переносити ікацівські інформації про українців на цей міжнародній терен ліквідували таки самі чужинці, наші приятелі, дуже болючо для їх авторів, бо інформуючи нас негайно, хто, що і перед ким про нас говорив; а це хіба теж доказ симпатії та співчуття з представниками українців на тім конгресі.

Про сам хід конгресу та про праці українського представництва на нім у черговім числі.

Закарпатські українці заявляють свою волю.

ВЕЛИЧАВІ ЗБОРИ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ НАРОДНЬОЇ РАДИ В УЖГОРОДІ.

Ужгород, 4. IX. 1938.

Заповіджене в українській пресі зібрання, в якому українське населення Закарпаття мало висловити свою волю у звязку з теперішнім положенням відбулося в неділю 4-го ц. м. в салі Народнього Дому „Просвіти" в Ужгороді. Вже раннім ранком видно було гостей з близьких і далеких сіл, а в 10-тій годині велика саля заповнилася. Зявилося коло 1000 представників від 351 організацій. Прийшли на заклик свого Найвищого Проводу зі сіл далекої Гуцульщинь, Верховини та з недалеких низин Ляториці і Ужа.

Всі зайняли свої місця, а на естраду серед оплесків присутних вийшла ціла президія Першої Центральної Української Народньої Ради під проводом сеніорів **дир. о. А. Волошина та д-ра Ю. Бращайка.** З ними зайняв місце за великим столом також поліційний комісар, українець.

Дир. о. Волошин під бурю оплесків відкрив збори, привитав численних делеґатів та гостей і пояснив нинішнє важке положення, яке спонукало президію скликати нинішні збори.

Відтак забрав слово посол **Юліян Ревай.** Зясував міжнародне положення та справи національних меншин в деяких державах. Ствердив, що істнує не тільки німецьке питання в ЧСР, але і українське тут, в Галичині й на Буковині. „Вороги українського народу і чехословацької держави — казав посол Ревай намагаються причепити нам знамя ірредентн, але коли у нас хто допускається протидержавних чинів, то тільки Шкільний Реферат Міністерства Шкільництва, що скандальним переведенням плебісциту і цілою шкільною політикою розбиває консолідацію нашого народу та працює не тільки на шкоду українського народу, але також на шкоду держави. Ми, українці, завжди були льояльні, але уряд мусить змінити відношення до нас. Коли республика загрожена, то й нам загрожує небезпека". Бесідник навів більше випадків зловживань головно шкільних урядів та закликав нарід при майбутніх, може недалеких, виборах витримати в боротьбі за право і демократію, що буде найкращою обороною республики.

Потім промовляв редактор **Степан Клочурак.** Згадав про важкі часи республики, в якій українці не вважаючи на приписи мирового договору за 19 літ не стали політичним чинником на своїй землі, хоча були і є льояльними громадянами держави. „В наші ряди — казав промовець — забивають клин непорозуміння, але непорозуміння в нас не може бути. Могутній табор, що у нас тепер твориться, має підпорядкуватися авторитетові Першої Української Центральної Ради, що повстала перед 19-ти літами їй маємо віддати всі сили і дійти до перемоги української національної думки. Нам прикро з приводу важкого положення республики, але домагаємося своїх прав. Підтримуване державними чинниками москвофільство в нашім народі мусить невдовзі скінчити свою ганебну ролю і національний організм очиститься від цього боляка. Перша Українська Центральна Рада мусить тримати чуйну руку на живчику нашого життя, а ми мусимо створити силу, якої ніхто не розібє".

Пані **Ірина Невицька** закликала і жінок стати під українським жовто-блакитним прапором, під яким Підкарпаття прилучилося до республики та під яким Гуцульщина підняла повстання проти мадярів і румунів. „Не даймо його топтати — говорила бесідниця — не дозвольмо собі забирати нашу рідну мову, бо ми нація, що має 1000-літню історію.

Всіх бесідників перебивали часто ґучні оплески і оклики.

Д-р Степан Росоха між іншим звернув увагу на положення українського народу в Польщі, а його резолюцію зібрані прийняли з незвичайним захопленням і ґучними оплесками.

Таксамо приняли зібрані промову укінченого богослова редактора Рогача, який домагався припинення державних субвенцій москвофільським і мадярським часописам, що мають на меті розбивати український нарід та домагався видалення з республики чужинця д-ра Геровського, який невідомо за чиї гроші в найдорожчому празькому готелі намагається грати якусь ролю в справі української автономії.

Після приняття резолюцій в 14-тій годині збори закінчились національним гимном, а делеґати в піднесенім настрою поволі розійшлися.

РЕЗОЛЮЦІЇ — УХВАЛЕНІ ДНЯ 4. 9. 1938 В УЖГОРОДІ НА ПРИЛЮДНИХ ЗБОРАХ, ЯКІ СКЛИКАЛА ПЕРША РУСЬКА (УКРАЇНСЬКА) ЦЕНТРАЛЬНА НАРОДНЯ РАДА.

І. Прилюдні збори українського громадянства в Ужгороді, вповні підтримують принципові постанови П. Р. Ц. Н. Ради, що були ухвалені в резолюціях 29. 5. 1938 на засіданні головної управи, себто:

Перша Р. У. Ц. Н. Рада, як представниця підкарпатських русинів-українців, беручи під увагу вагу сучасної міжнародньої політичної ситуації, виразно проголощує, що стоїть непохитно на становищі єдности Підкарпатської Руси з чехословацькою республикою та непорушности її границь і демократичного ладу.

П. У. Ц. Н. Рада з огляду на те, що влада держави сама веде переговори зі своїми меншинами про нове унормування їх правних відносин у державі, як теж і з огляду на те, що для підкарпатських русинів-українців забезпечена найширша автономія сенжерменським міжнародним договором і конституційною грамотою чехословацької республики, уважає за свій обовязок виразно ствердити:

що закону про права губернатора ч. 172. 1937, себто т. званий перший етап автономії, не переведено в життя, що резолюцій, ухвалених до згаданого закону парляментом і сенатом Н. З., не респектують;

що до переведення в життя відповідних постанов § 3. конституційної грамоти в справі скликання автономного сойму до цього дня не пороблено належної приготови, і

наслідком цього надії нашого народу, покладані на перший етап, не сповнилися.

З тієї причини П. Р. У. Ц. Н. Рада домагається безвідкладного переведення в життя § 3. конституційної грамоти республики, себто сповнення обовязків, які чехословацька держава перебрала на себе в сенжерменськім мировім договорі. Для того вимагає розписати і перевести у найкоротшому часі вибори до підкарпатського автономного сойму та прилучити до Підкарпатської Руси ту територію східної Словаччини, що заселена русинами - українцями.

Щодо змісту і форми найширшої автономії

Підкарпатської Руси Народня Рада покликується на ухвалені домагання, що їх вже подано владі в формі проекту.

П. Р. У. Ц. Н. Рада уважає за конечну потребу в інтересі самої держави і головно для добра краю та населення здійснення найширшої автономії підкарпатських русинів - українців.

І до того часу, поки наведені домагання будуть здійснені, П. Р. У. Ц. Н. Рада домагається, щоби влада негайно:

1. зорганізувала окреме міністерство для Підкарпатської Руси.

2. Підпорядкувала цілу адміністрацію краю компетенції губернатора Підкарпатської Руси.

3. передала господарку всіх державних маєтків та підприємств на власність і під управу автономних органів краю.

4. скасувала реферат міністерства шкільництва і народньої освіти в Ужгороді як незалежний уряд, та приділила його до канцелярії губернатора, як орган підлеглий губернаторові.

5. вислала окрему комісію для перевірки потреби чеських шкіл там, де нема відповідного числа чеських дітей.

6. видала строгий наказ всім урядам на Підкарпатській Руси, що до служби в усіх державних публичних урядах та державних підприємствах треба приймати найменше 66% русинів-українців та що провідні місця треба заповнити службовцями русинами-українцями.

Крім цього ухвалено такі домагання:

1. В культурно - національних справах:

1. Дитина батьків русинів-українців належить до української школи, в якій навчальною мовою має бути наша народня мова, себто українська. З тієї причини публичні збори осуджують шкільну політику, яка завела для дітей русинів - українців русску, себто російську навчальну мову, і вимагають скасування тих заряджень, себто плебісциту у справі підручників, які противляться наведеним засадам.

2. Збори вимагають відкликання начальника шкільного реферату **Хмеляржа**, який своїми зарядженнями і політикою підірвав довіря населення до обєктивности уряду і викликав велике огірчення та незадоволення в краю та не причинився до консолідації в шкільництві, але навпаки спричинив нечуваний хаос і боротьбу.

3. Українське громадянство уважає, що заповнення 4-ох місць вищих урядовців у шкільному рефераті чеськими професорами із партії чеських народніх соціялістів (пятий на черзі) противиться засадам конституційної грамоти, резолюціям парляменту і сенату і тому таку поведінку осуджує, висловлює своє здивовання, чому губернатор П. Руси дає на це свою згоду, та вимагає, щоби міністерство забрало тих урядовців до Праги, а тут іменувало русинів-українців.

4. Вимагаємо негайно усунення д-ра Сулинчака із становища директора гімназії в Ужгороді, котрий не зважаючи на протест фахових професорів перемінив навчальну мову з української на російську, чим допустився грубого нарушення приписів.

Домагаємося перевірки викладової мови у всіх гімназіях і введення у гімназіях руської-української мови, як цього вимагають законні приписи.

5. Вимагаємо, щоби директором гімназії в Хусті іменувати русина - українця та щоби професора Шірмера негайно звільнили зі становища директора і перенесли з Підкарпат. Руси.

6. Протестуємо найрішучіше проти переслідування українського учительства і вимагаємо негайної направи.

II. В господарсько - суспільних справах:

1. Вимагаємо, щоби влада перевела віддовження селянства, робітництва і урядництва та щоби все трудове населення Підкарпатської Руси в повній мірі було забезпечене працею при публичних роботах.

Вимагаємо дальшого переведення земельної реформи, щоби таким чином уможливити населенню верховини переселятися в околиці більше сприятливі для сільського господарства.

2. Вимагаємо заложення фонду для підтримки ремісництва, купецтва та приватних підприємців.

III.

1. Збори перестерігають уряд, що підтримка російських інституцій і російської преси не є в інтересі нашого народу та республики, бо російські інституції і російська преса на Підкарпатській Руси являються безпосередніми засобами денаціоналізації автохтонного руського-українського населення нашого краю.

2. Збори вимагають повної свободи слова і друку та припинення дотеперішної цензурної практики, що внеможливлює освідомлювання та інформування широких верств населення нашого краю.

3. Збори звертають увагу уряду на те, що намірені деякі персональні зміни на провідних місцях в краю не вирішають справи автономії та що вибори до сойму зможе перевести тільки такий уряд, якого шефом буде людина, що дасть повну запоруку обєктивности і безсторонности. Тому домагаємося, щоби на випадок зміни в адміністрації краю, віцегубернатором став член української народности.

4. Збори вимагають негайного скликання ґуберніяльної ради, що приписує закон ч. 172 з року 1937

IV.

Збори закликають всі партії, що боронять права руського - українського народу на Підкарпатській Руси, та русинів-українців членів інших партій, щоби в справах краєвої політики обєдналися для спільного їх вирішування і переводжування в життя.

Крім цього збори ухвалили резолюцію, що торкається положення українців у Польщі.

Мак.

——оо——

Що писало „Діло“ 50 років тому.

Субота, 8 вересня (27 серпня) 1888.

ПЕРЕД СОЙМОМ.

Під цим наголовком „Діло“ писало з приводу відкриття сойму:

„З повною байдужністю стрічає Галичина відкриття перерваної пятої сесії галицького сойму. Галицька Русь знову не надіється тут нічого позитивного і нічого доброго для себе. Це законодатне тіло не є ні від плоти ні від кости галицького населення. Речі склались так, що в галицькому соймі, який згідно зі статутом повинен мати заступників інтересів всіх трьох верств населення, а при тому в третині бути руський, — то в соймі тім взяла рішучу перевагу польська шляхта зі своїми трабантами, а вслід за тим і зовсім природно всі справи веде з признання достойним егоїзмом для свого суспільного становища.

„Ще раз кажемо, що з повною байдужністю стрічаємо зїзд польських панів у галицькому соймі. І знаючи його кольори і провідну гадку не пригадуємо навіть ґр. Тарновському, як маршалові, що руських послів треба було б привитати руським словом. Нехай буде, як бувало, доки глибша думка не осінить конституційних представників“

МІКРОФОН.

„У французьких військових колах багато говорять тепер про мікрофон, якого вживали при вправах 17-го корпусу французької армії. Цей прилад закопують на дорозі на кілька стіп глибоко і тепер можна вже знати на значну віддаль, що дістьcя на тій дорозі. Можна почути кроки вояків, і що найважніше довідатись про склад і кількість армії, яка проходить. При вправах мікрофон дав знати, що надходить 6000 війська, потім виявилось, що зайшла помилка на 300 вояків“.

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА“ Ч. 25.

КЕЙЛЕНК ВІЛЛІ.

8

Швестка.

А пан управитель хоч і тяжко повертався, але часом проявляв надзвичайну легкість у леті думок і розмові. Таки зараз він у пана капітана просто по мистецьки перевів розмову з неприємних річей на полювання, з чудового середнянського вина непомітно переїхав на жіноче питання і так про все.

Пан Швестка ступив колись твердою ногою на живіт Закаблук і околиці. Він тут ще раз переконався, що найліпше зробив, замінивши Прагу на Подкарпатску Русь. Тут він дуб... Ось він селом іде, і чи є таке створіння, щоб йому заздалегідь не вклонилося, та й низенько.

Але... чорт їх розбере, тих ґаздів! Кланяються, правда, низенько, але ось одного разу йшов Швестка попри церкву й виразно чув, як Цар, байдуже дивлячись кудись на хрест, швиденько сказав: „Ша! Клапоухий іде...“

Ну, Цар його напевно не любить, бо Швестка скинув його зі старостування і призначив комісарем у Закаблуках голову „містной земледільческой партіи“ русскаго Николая Перевозникова (вульго Перевузника). Але виходить, що всі ґазди так звуть свого нотаря, бож ані один не подивився в його бік, щоб довідатися, хто такий клапоухий.

Але що таке селянство... та ще й подкарпаторуске! Це навіть і не лоза, а якась трава, яку можна толочити та мняти, скільки хто хоче і як хоче.

Відмова у Параски так його заінтриґувала, що він вирішив сам ощасливити її своєю візитою. Так, піде нібн до Царя. Погано тільки, що вона саме у Царя поселилася.

— Вибралаж собі чорт-зна кого... Мені трохи ніяково до Царя... Хіба узяти би зі собою Перевозника? — Швестка думав, що це навіть заімпонує Парасці, коли вона побачить, що він, Швестка, всіми командує. Нехай вона так високо не літає, бо може низенько сісти... Хе-хе-хе!

Він таки взяв Перевузника. Прикметою цього пана комісаря було те, що заки став комісарем — то в нього ліва штанина була довша, а тепер він наказав жінці, з огляду на своє високе становище, штани вирівняти. Жінка не трапила в міру, і високий комісар мав видовжену праву штанину на яких пять цалів.

Вони звилися перед хатою Царя, якслід: Швестка зпереду, Перевузник ззаду. Швестка сподівався, що побачить учительку, і все оком закидав на вікно. Тимчасом вийшов з хати Цар.

— Добрий день, пане Царю, як ся маєте?

— Добридень, пане нотарю, дякую.

— Чи отаву вже висушили?

— Та майже впоралися...

— Умгу...

Перевузник мнявся з ноги на ногу. Швестка не знав, як далі. Цар спокійно чекав, не запрошуючи до хати.

Швестка: Пане Царю! Тут ось пан комісар Перевозников до вас у справах урядових... Чи стара печатка громади часом у вас не лишилася?

— У мене? То ти, Перевузнику, аж тепер приходиш по печатку? Таж ти перебрав від мене уряд уже майже два роки? І всі печатки... і папери... Чи ти може ще і не заглядав до них дотепер?

Перевузник не міг стерпіти, що йому хтось каже просто „Перевузник“; він уже привик до „пане комісаре“ — отже зразу визвірився на Царя.

—Ну то й що? То ти вже такий пан, що до тебе не можна зайти пану капітанові спитати?

— А хіба ж печатка потрібна пану вотреві?

— Дайте спокій, Царю, чого на пана комісаря відаєтеся, коли ми приходимо урядово...

— Відатися може пес, пане нотарю... А щодо печатки, то коли я перебирав уряд сільського старости, то не ходив потім по хатах питатися за печаткою...

Хто знає, чим би була закінчилася розмова, бо в Швестки обличчя почало набрякати, як бурак, але в цей момент звилася у дверях Параска, відходячи до школи.

Швестка поцукрував міну, доторкнувшись чорного вуха і вклонився:

— Здраствуйте, баришня.

— Я ніяка баришня, а вчителька тутешньої школи — відрізала Параска. (Далі буде).

Сторінка без політики.

Посади... на сонці.

Вигадливість ріжних обманців.

Варшавський криміннольог Г. Червінський займається в останньому свому репортажі зорганізованими бандами ріжного роду обманців, та оповідає про безліч ріжних вигадок, якими послуговуються комбінатори й дурисвіти, гієни, що галапасують на людській нужді та використовують наївну легковірність своїх жертв.

Це така окрема сторінка в історії злочинців, та замаскований світ preріжних аферистів. Вони зорганізовані у т. зв. „ракети", творять на американський зразок спілки, що зі собою постійно співпрацюють. Сьогодні щораз частіше можна стрінутися з тими дурисвітами, які виступають під ріжними постатями: нуждарів, аквізиторів із під „темної звізди", які ріжно себе називають; висланники якихось філянтропійно-добродійних товариств у роді „Т-ва Опіки над молодими дівчатами", „Товариство осель для збіднілих родин", „Пристань помочі найбіднішим" і т. д. Вони видурюють у легковірних людей ріжні датки, буцімто на добродійні цілі, які йдуть, ясна річ, до власної кишені. Бувають фальшиві посередники, які роздають щедрою рукою найріжнородніші посади, але хіба на місяці. Словом усюди вештається безліч таких пройдисвітів, які „не сіють, не орють, проте збирають".

Цікаве що всі ті обманці тримають завжди руку на живчику громадянського життя, та використовують кожну нагоду.

В останньому часі, в добі найбільшого безробіття афернсти закидають свої сіти на людей, що шукають за всяку ціну праці. Варт при цій нагоді згадати, що вони користуються ріжними вигадками, виманчують від жертви останній гріш, заощаджений іноді на чорну годину.

Пан директор і льокай.

В руки варшавської поліції попав незвичайний аферист, Фелікс Павльо. Добродій з освітою, т. зв. „закордонний пасажир", що побував уже в ріжних краях.

Отже цей панок із приємним зовнішнім виглядом, елеґантно вдягнений, винаймає льокаль у найрухливішій точці міста. З ріжних фірм спроваджує меблі: бюрка, шафи, словом — цілу обстанову першорядного бюра. Пан Павльо отвирає велике „парцеляційне бюро".

Зробився рух. Явилися посередники, фактори, маклери. Коли вже бюро було зовсім уладжене, пан директор починає урядувати. Появляється ціла низка ґазетних оголошень, пошуканка за бюровими службовиками, технічною обслугою. Щоб задурити свої жертви, Павльо ангажує льокая в однострою. Очевидно найшлося чимало наївних, які дали себе затуманити брехливими обітницями „пана директора" та зложили великі гроші: кавції, вписове, ґварнції і т. д.

По якомусь часі спритний директор продає нараз всі меблі, мешкання та щезає, невідомо куди. Безліч судових скарг та доноси до поліції, доводять до арештування дурисвіта. Коли його допитували, він висунув щонайменше небуденне домагання: „біля нього повинні сісти на лаві обвинувачених всі ті, які йому так безмежно довіряли". Ці люди повинні відповідати за свою легковірність та наївність.

Так кпив собі злочинець, що заподіяв стільки лиха нещасним жертвам. Строгий присуд був зрештою слушною заплатою за цілу низку нікчемних злочинів „пана директора".

Романтична графиня.

Велику сензацію викликало у Варшаві здемаскування фальшивої ділички „графині" Риглєвої, яка мала 60 літ та „набрала" приблизно 50 осіб, анґажуючи їх на посади економів, управителів, посесорів, бюрової обслуги фільварків, що істнували лиш в її уяві, віддавала в аренду млини, тартаки, ліси до вирубу...

В мешканні Риглєвої, яку прозвали „королевою обманців" знайшли пляни фільварку, знимку, низку підроблених нотаріяльних документів, доказів власности і т. д. Вкінці поліція устійнила, що всі помічники Риглєвої, починаючи від прислуги до „особистого секретаря" включно творили малу, але дібрану спілку, яка мала свою окрему, не дуже світлу сторінку в поліційно-кримінальній хроніці.

Риглєва, яка завжди „грала" ролю великої дами, просила, щоб її примістили в окремій келії, „для інтеліґенції". Нікчемна злочинниця оправдувалася що... а „ким небудь" сидіти не буде. Колиж вона все таки опинилася в загальній келії призначеній для професійних злочинниць, вони привітали „графиню" з належними почестями для визначної „фіґури" зпоміж злодійок та аферисток.

Разом із нею арештували її любовника 21-літнього молодця, „особистого секретаря", неpаз уже записаного в поліційних хроніках. Одначе Риглєва взяла на себе всю вину, та боронила завзято свого любка, щоб йому, припадково не сталась якнебудь кривда.

Ця добродійка з такою романтичною вдачею, яка стільки людей вивела в поле, спочиває тепер у келії, зідхаючи тужливо до свого вибранця. З туги висилає до нього листи, т. зв. грипси, впевняючи про свою „досмертну" любов.

— Карльсбадську воду Мільбрун поручають лікарі до домашнього лікування при запаленні печінки.

Здобула престіж королеви краси і втратила посаду.

Нововибрана королева Дорчестеру стратила посаду, тому, що самовільно взяла відпустку, щоб явитися на конкурсі краси.

Спершу навіть не закваліфікували її до фіналу, бо без шмінок виглядала бліда у вечірньому світлі, але судді вирішили, що вона надто гарна, щоби її поминути. Тому теж вони порадили їй, щоби зробила себе красунею перед фіналом. 16-літня Іріс послухала. Вперше в житті дискретно підмалювала себе й — одноголосно вибрали її королевою.

Іріс не дуже зажурилася втратою посади. Вона вірить, що коли за „таку ціну" стала королевою, то якось воно буде. (Напевно такої самої думки є теж і вдовиця, що її прийняли на місце зредукованої панянки).

Несамовиті вигадки міліонерів.

Людська думка справді не знає меж у своїй творчості. Адже маємо ґеніяльних мистців, ґеніяльних політиків, винахідників, незвичайно підприємчивих купців, словом багато ріжних людей, що своєю думкою творять у житті завжди щось нового, щось корисного, щось, що робить людське життя кращим, вигіднішим. Та багато теж таких людей, що моглиб силою своєї думки принести людству користь, але вони звертають свою вигадливість, свій дотеп на маловартні справи, найчастіше на заспокоєння своїх особистих примх.

Очевидно, що найбільша скількість таких людей, що дбають перш усього про заспокоєння своїх особистих примх є в Америці, краю рекордів і дивоглядів.

Адже деякі американські багачі завели ріжні механічні уладження у своїх домах, що вистане лиш натиснути електричний ґудзик, щоб на столі зявилося не лиш багате накриття, але й найріжнородніші страви. Та вже грубо переборщують ті міліонери, чи й менші багачі, які свій дотеп виснажують нпр. на те, щоб запевнити собі якнайоригінальніші похорони, або зладити якнайдивоглядніше завіщання.

Нпр. один із дуже багатих американських промисловців Джорж Скеп рішив у своїм завіщанні, що безпосередньо після похорону над його могилою має відбутися гучна забава, на яку він призначив доволі велику суму грошей та порозсилав сам запрошення на ці „поминки" до всіх своїх знайомих, і то до таких, що їх добре знав як ґулякі в та був певний, що вони якнайточніше виконають його останню волю.

Інші велять ховати себе в ріжнокольорових домовинах і при тому кажуть себе в той спосіб характеризувати, щоб усім здавалося, що вони постійно усміхаються.

Та справжній рекорд вигадливости і примховатости побив недавно один американський міліонер, який у завіщанні доручив своїм спадкоємцям перебудувати кілька кімнат своєї палати на дансінґову салю, в якій що тижня, за спеціяльно призначені в завіщанні гроші, мали відбуватися дансінґи з участю артисток тамошніх кабаретів. При тому дансінґовий буфет повинен мати завжди повний запас алькогольних напитків.

Та верхом цього дивоглядного завіщання було домагання, щоб його поховали в підземеллях під дансінґовою салею. Мабуть тому, щоб швидше діждатися виконання своєї останньої волі, вистрілом із револьвера він відібрав собі життя.

Тепер його останню волю виконують якнайточніше і над її виконанням працює цілий штаб архітектів та будівничі.

Недоля парубків у ріжних краях.

Незабаром не варто буде жити парубком. Виходить, що людей, які люблять свободу та незалежність, зруйнують.. податки.

Вже Плятон у старинній Греції домагався, щоб карати нежонатих мужчин в той спосіб, щоб парубок, який покінчив 35 літ життя, платив до державної каси кошти удержання жінки. На щастя, домагань Плятона тоді не виконали.

Податок від парубків виринув удруге щойно в 1695 р. в Анґлії. Кожний нежонатий мужчина мусів тоді платити означену суму грошей до державної скарбниці на фонд війни з Францією. Сьогодні жонаті мужчини мають в Анґлії деякі полекші у податках, що вже, очевидно, посередньо обтяжує парубків.

У Сербії, Болгарії та Греції уважають парубоцтво непочесним. Мужчину, що покінчив 20 літ та не має жінки, там уже вважають за старого.

Явний податок від парубоцького стану істнує від 25 літ в Арґентині. Парубок, що скінчив 20 літ, мусить платити там податок. Висота податку постійно зростає, аж до 75 року життя. Щойно старців увільняють від податку.

Податок від парубків в Европі ввела перша Італія в 1926 р. Тепер знову рада міністрів ухвалила нежонатих людей не покликувати на поважніші становища.

В Німеччині живе 5 міліонів парубків, з чого 4 міліони в найкращому віці, бо в 30. р. життя. Одначе завдяки відомим постановам гітлерівського уряду те число помітно зменшується.

У Польщі теж слідно сильні тенденції обмежити свободу парубків. Небаром мають ухвалити окремий закон, що введе парубоцький податок. Покищо парубки ходять вільні...

Заки ще закон до цього приневолить, то кажуть, що варто женитись. Бо на основі статистики парубок живе, кажуть 15 літ коротше, як жонатий. Одружіння в 20 році життя це 50 відсотків можливости довшого життя, ніж у парубоцькому стані. Отже хто хоче довго жити — хай жениться.

З природи і життя.

У країні болю.

Біль, фізичний біль, що повстає при схорінях чи зраненнях людського тіла є одним з тих явищ, яких та жахається людина. Коли хвора людина звертається зі своєю недугою до лікаря і цей має виконати на ній якусь операцію, першим словом пацієнта є питання, чи воно не буде боліти.

Пощо істнує біль?

А проте біль це одно з найбільших добродійств природи для живого організму. Біль це сиґнал небезпеки, що загрожує якійсь частині організму, чи цілому тілу людини. Багато є людей, що ніколи не лікувалиб своїх недуг, хоч би навіть знали, що вони вкорочують їм життя, якби не докучав їм біль.

Біль має крім того ще й охоронне значіння. Коли людина діткнеться випадком рукою якогось гарячого чи острого предмету, тоді від болю людина мерщій відтягає від даного предмету руку. Про охоронне значіння болю свідчать також ріжні хвороби, при яких шкіра людини тратить вражливість на тепло. Такий хворий не відчуває ані гарячого ані зимного дотику. Тому нерідко буває, що до шпиталя привозять людей з жахливими попареннями цілого тіла, що повстали нпр. підчас сну на печі чи підчас миття гарячим кипятком.

Одначе такі важкі випадки хоробливого знечулення шкіри бувають тільки при деяких важких хворобах нервової системи. Зате частіше можна зустрінутись у житті зі знечуленнями короткотревалими лише деяких частин шкіри в істеричних осіб.

Хоча біль, як видно з повищого є для орґанізму людини явищем дуже пожиточним, то всеж часом треба його усунути для добра лікування. Головно при усяких операціях, що мають на меті усунути ножем якусь хвору тканку чи орґан тіла, або направити всякі ушкодження (ран, злами, звихи і т. п.) треба конче усунути біль, що перешкоджує при операції. У таких випадках біль є звичайно такий великий, що переходить можність видержливости людини, яка зрештою і так невелика, коли не брати під увагу винятків, як нпр. славного римлянина Муція Сцеволі, що на доказ видержливости римлян, вложив перед ворогами руку до миски з розжареним вугіллям і тримав її там, доки не звугліла.

Звичайна людина дуже мало видержлива на біль і вже невеликого ступня біль вистачає, щоб людину вивести з рівноваги і допровадити до ненормального душевного стану.

Операція перед 100 роками.

Сьогодні навіть важко собі уявити, що таке могло істнувати ще розмірно недавно, бо перед 100 роками. Усі операції виконували без ніякого знечулення. Щоб додати хворому відваги, давали йому чарку горівки і радили думати про щось приємне. Потім привязували його до стола сильними ременями і починали операцію. Легко собі уявити, що тодішня операційна саля була радше подібна своєю атмосферою до катівні, ніж до нинішньої операційної салі. Хірурґ краяв тіло, пилував кістки, а хворий корчився з несамовитих болів і вив нелюдським ревом. Страшний вереск, крики, проклони та благання ні на хвилину не вгавали. Часами хворому вдалося перервати ремені, а тоді на нього кидалося кількох санітарів і тримали, без огляду на розпучливу оборону далі на столі... Тому не диво, що нераз по зовсім удатній операції хворий відразу вмирав, часто ще на операційному столі з виснаження та ослаблення серця від болю, що переходив його сили.

Сто років тому й не снилося, що для дальших поколінь ця картина буде тільки жахливим спомином; вони гадали, що на біль при операції нема ніякої ради. Один із найславніших европейських хірурґів сказав навіть раз у Парижській Академії Наук: „Скальпель хірурґа та біль це дві нерозлучні речі. Операція без болю є мрією, що ніколи не здійсниться".

Хльороформ та етер.

А все-ж ця мрія здійснилася і славний хірурґ показався неславним пророком. Звільнення недужого-мученика від болю при операції завдячуємо американському дентистові Мортонові, що жив у Америці перед 75 роками. Він був також винахідником популярних нині „містків" зі штучними зубами. Прикріплення такого містка в роті було звязане з великими болями пацієнта, тому Мортон зачав шукати засобів, що злагіднили би чи зовсім викорінилиб біль при операції прикріплювання містка. Один знайомий аптикар нарадив йому, щоб спробував етеру, мовляв вдихування етеру усмирює часом докучливий біль зубів. Одначе Мортонові досліди над псами і студентами медицини, що жертвувалися для науки, не вдавалися. Показалося, що причиною невдачі був нечистий етер, що його вживав Мортон до дослідів. Коли-ж лікар вистарався раз пляшку добре очищеного етеру, тоді досвід удався. Одного разу господиня Мортона заглянула до його кімнати і найшла його на підлозі зовсім непритомного. Вона думала, що дентист помер і закликала поліцію. Одначе Мортон скоро прочуняв і ще того самого дня вирвав пацієнтові зуба приспавши його передтим етером.

Невдовзі потім у 1846 р. англійський ґінеколоґ Сімпсон відкрив снодійний вплив хльороформу. Однак проти Сімпсона повстало ціле англійське духовенство, що твердило, бультоби наркоза при породі суперечна з Божою волею, бо св. Письмо каже: „Жінка в терпінню родитиме діти свої..."

Одначе хитрий лікар найшов на це дотепну відповідь. Він сказав, що саме Бог був перший, що користувався наркозою, а саме св. Письмо каже, що Бог сотворив Еву з Адамового ребра. Заки виняв ребро Бог послав Адамові глибокий сон, себто виконав операцію під наркозою!

Кокаїна та біль

Хоча відкриття етерової та хльороформової наркози було величавим поступом в історії медицини, всеж для багатьох недужих людей воно було без вартости. Приспати особи у старшому віці — дуже небезпечно тому, що це сильно ослаблює серце, у старшому віці не так витримале як у молодім. Також в осіб хворих на серце, така наркоза неможлива. Тому наркоза не „оплачувалася" при менших операціях, де вона могла принести більше шкоди, ніж користи. Тому лікарі старалися винайти спосіб, що дав би змогу знечулювати інше оперовані місця тіла. Це вдалося у 1848 році.

Досліди виказали, що таким засобом є витяг з полуднево-американської ростини кока (еритроксильон кокка) т. зв. кокаїна. Коли таким витягом, себто кокаїною було посмарувати язик чи вкропити її до ока, тоді дане місце було на деякий час зовсім знечулене на біль і дотик. Пізніше почали знечулювати також глибші місця та орґани людського тіла в той спосіб, що вприскували тонкою голкою розчин кокаїни під шкіру навколо того місця, де мають оперувати. Згодом та метода розвинулася широко і нині виконують лікарі багато навіть дуже поважних операцій у т. зв. місцевому знечуленні; підчас операції хворий розмовляє спокійно з лікарем, не чуючи навіть, як крають його тіло.

Сліпий корабель.

Одного разу у французькій щоденній пресі появилася небуденна вістка: на повному морі недалеко берегів Франції звернули увагу на невеликий корабель, що плив якось дуже дивно. Корабель не рахувався зовсім з вітром ані не відповідав на сиґнали. Тоді з одного із кораблів, що перепливали побіч таємничого корабля, спустили човен з моряками, що підплили до таємничого корабля, щоб розяснити несамовите явище.

Перед очима моряків розкрився на чердаку таємничого корабля жахливий вид. Кількох людей лежало неживих, інші лежали непритомні, решта залоги сліпа. Корабель некермований ніким плив відданий на ласку неба.

Деревний спірт.

Показалося, що корабель виринув із пристані з вантажем деревного спірту, т. зв. метилевого алькоголю, що хоча виглядом, запахом та смаком є подібний до звичайного (етилевого) алькоголю, а проте є ще страшнішою отрутою, бо вже дві чарки того спірту отруйні, можуть спричинити смерть або (у ліпшому випадку) сліпоту.

Показалося, що зараз по відпливі на море моряки влаштували собі пиятику, яка так трагічно скінчилася.

Деревний спірт — це дуже сильна отрута. Він не розбуджує навіть тої веселости, як вино чи горівка, лиш приголомшує. Крім того він має спеціяльно шкідливий вплив на зорові нерви, викликуючи їх звиродніння, через те слідне ослаблення зору, навіть сліпоту, якої не можна вже ніколи вилікувати.

Цей отруйливий метилевий спірт находиться у досить великім проценті в денатурованім спірті до палення і там є причиною трагічних масових затроєнь, смертних випадків та сліпоти, якою часто платять по наших селах люди за сумнівну приємність, коли пють денатурат на всяких весіллях, хрестинах і т. п.

Крім того цей спірт входить у склад лякерів і найдешевших кольонських вод. Цей спірт приносить щорічно жахливі шкоди через брак відповідного освідомлення серед ширших менш-освічених верств населення; найліпше про це знають кліники очних недуг та секційні заведення токоли.

Деґустатори=смакуни.

Як відомо поверхня нашого язика не є гладка, вона хропава і шорстка. Коли глянути на неї через побільшальне шкло, видно на ній плоскі подібні до ниток бородавки, де находяться закінчення смакових нервів. Невелику кількість таких смакових бородавок находимо також на піднебінні та на задній стіні горла. Коли в роті находиться їжа, вона через свій хемічний склад подражнює ті бородавки і дає враження смаку.

Змисл смаку в людини.

Людина має дуже розвинений змисл смаку. Часто при помочі дуже вражливої хемічної аналізи не можна викрити дрібних ріжниць в їжі, а язик та піднебіння їх легко пізнає. Змисл смаку, так само як інші, виніжнюється та видосконалюється під впливом вправи. У великих фірмах споживчих продуктів використовують цю здібність людського смаку. Там сидять спеціяльні урядовці т. зв. деґустатори (смакуни), яких ціла праця полягає тільки на коштуванні чаю, вина, оливи чи інших продуктів. Звичайно кожний з тих продуктів має своїх спеціялістів. Випивши напр. ковток чаю деґустатор не тільки означує його ґатунок, але навіть походження, опакування і домішки. На основі думки деґустатора визначують вищу чи нижчу ціну за даний продукт, лучать зі собою ріжні ґатунки тощо.

У давніх часах.

Деґустатори у давніх часах мали цілком інші обовязки. Були це люди, що коштували страви за королівськими столами, заки взяв їх до уст сам король. Кожний володар мав таких урядовців, бо в давніх, головно середневічніх часах, троїли королів, панів чи маґнатів дуже часто. У нашій історії маємо теж приклади отроєння володаря (кн. Юрія II Тройденовича галицького) боярами.

У тих часах було багато спеціялістів, що вміли так зручно приготовляти і подавати отрути, що у страві не можна було почути їх смаку ні запаху.

До середневічніх деґустаторів належали також тодішні надворні лікарі, що мусіли коштувати всі ліки, що їх виготовляти у двірській аптиках для володаря чи когось з його родини.

Здається, нинішні деґустатори не дуже заздрять своїм попередникам їх становища хочби за королівським столом.

У нірнберській промові

Гітлер не згадав про судетську справу.

АНШЛЮС.

Як це ми вчора згадували, Ґавляйтер Ваґнер відчитав підчас відкриття нірнберського конгресу проклямацію Гітлера такого змісту:

Цього року скількість учасників партійного конгресу побільшилась, бо до Німеччини прилучено нові простори з багатьома міліонами німців. У цій радісній хвилині треба пригадати сумну добу упокорення заперед 20-ох років. За рік зродився націонал-соціялістичний рух, побудований на вірі в німецькі народні маси. За чотирнадцять літ той рух здобув дуже поважні осяги, зокрема в боротьбі з міжнародним жидівством.

Приєднання Австрії накладає на партію нові обовязки в цьому році. Організація партійного руху в Австрії покінчена, під господарським оглядом та країна робить чималий поступ. До кінця цього року не буде в Австрії безробіття.

ГОСПОДАРСЬКЕ ПОЛОЖЕННЯ.

Під цю пору Німеччині не стає робітників, зокрема рільничих та промислових; очевидно — годі в цьому добачувати слабість Німеччини. Жнива цього року в Німеччині гарні, завдяки Ґерінґові має Німеччина поважні збіжеві резерви. Не треба боятися за прохарчування, але треба і дальше щадити. Німеччині необхідна збіжева резерва, що охоронилаб її перед всякою можливою небезпекою в майбутньому.

ВАЛЮТА.

4-літній плян дає гарні висліди — все таки треба дальше скріплювати продукцію, щоб дати правдиве покриття німецькій валюті, яка не опирається на золоті. За кожну заплачену марку треба випродукувати нову, а то марка стане безвартісним папером. Така монетарна політика запевнила німецькій валюті силу купна в часі теперішнього загального валютового хаосу. Вона заспокоює інтереси як села так і міста.

САМОВИСТАРЧАЛЬНІСТЬ.

Годі передбачити, які будуть світові господарські умовини. Коли інші народи знищать свою продукцію, міжнародня торговля буде неможлива, тому кожний нарід мусить змагати до розбудови свого господарства. Німецьке господарство збудоване так, що кожночасно може унезалежнитись від закордону. Вже тепер блокада Німеччини неможлива; у цьому напрямі Гітлер зробив висновок з досвіду світової війни. Коли німецьке господарство буде побудоване на власних життєвих силах, тоді армія зможе кожночасно оборонити її інтереси, а Німеччина дістане велику вартість як приятель та союзник.

Доба ізоляції покінчилась, Німеччина має приятелів між світовими великодержавами.

БОЛЬШЕВИЗМ.

Большевицька загроза для світу більша, ніж колинебудь дотепер. На щастя й інші великодержави зясовують собі цю загрозу і зробили з неї належні й рішучі висновки

СПІЛЬНОТА З ФАШИЗМОМ.

Яка не булаб еволюція фашизму й націонал-соціялізму, добре є, що ті два напрямки мають такий самий світогляд та спільне становище, що їх зближує; врештою кожний з них зродився з внутрішніх умовин та минулого поодиноких народів.

Обєднання з Австрією не булоб можливе, колиб усі сили народу не були обєднані в націонал-соціялізмі. У хвилині аншлюсу німецький военний прапор став символом обєднання, не самої перемоги.

Сензацію викликав факт, що у своїй промові Гітлер не згадав про Чехословаччину.

42.000 ЧЛЕНІВ „СЛУЖБИ ПРАЦІ" ПЕРЕДЕФІЛЮВАЛО ПЕРЕД ГІТЛЕРОМ.

У середу відбулась у Нірнбергу дефіляда „служби праці", в якій взяло участь 40.000 мужчин і 2.000 жінок. Командант „служби праці" зложив звіт Гітлерові, який виголосив коротку промову.

—o—

НОВИНКИ.

— **З якнайкращих шкірок футро — поручає і виконує у нас тільки Юліян Глушевський — рік оснув. 1928 — Львів, пл. Капітульна 3. І. пов., телефон 254-46.** 1430 9—?

— **У двацятьпяті роковини смерти Лесі Українки відбудеться Святочна Академія 9. жовтня 1938 у великій салі Народнього Дому.**

— **Господарський сезон у клюбі „Нової Хати"** відкрие показовий вечір овочів дня 10. ц. м. Побачимо овочеві сирівки, овочі в ґаляреті, кремі, печиві й овочеві напої. Окрім того виставу накриття столів на малі гостини з овочами.

— **Особисті вісти.** П. Галя Захаріясевичівна, родом з Рахині пов. Долина, здобула з кінцем минулого шк. року диплюм у віденській артистично-промисловій школі (Кунстґевербешуле). Це чи не перша наша землячка, диплюмована абсольвентка тої школи. В ході студій п. Галя Захаріясевичівна, крім дуже високих признань

Д-Р ОЛЕКСАНДЕР НАДРАГА. 2

Кінець і початок шкільного року

В МИНУЛИХ ЧАСАХ У ЛЬВОВІ.

А коли прийшов вечір і відпровадилося свою „фацетку" по ранації під її браму, йшлося на площу св. Юра, вулицю Тереси чи Петра Скарги, де збирався вже учнівський хор під проводом самого Тадзя Купчинського на серенаду. Вперід співали ми під Сакракерками. Місяць освічував золотом чудову сильвету св. Юра, з Єзуїтського городу плили хвилі Штравсівських вальсів чи Шубертівських пісень, з Шептицьких доходили звуки капелі мандолиністів з другої реалки. Вічно усміхнений Тадзьо подавав трубкою „гласи" і починався репертуар. Починалося звичайно від приспіву на нуту латинської відправи: „Може би ми цо засьпевалі" і по хоральній відповіди „Добже!" йшли наші старі пісні: „Над Прутом у лузі", „Чом так скрито", „Як би була я зазулея", „Реве та стогне" й інші. Вікна від Сакракерок тихесенько одно за одним отвиралися і в них показувалися в білизні кралі-дівчата недосяжні для нас графянки, зміст наших снів і мрій в чудові червневі ночі. І вони певно підлавалися чарові нашої пісні і їх думки линули в сторону Дніпра-Славутиці, бож вони часто були доньками українських поміщиків і любили нашу землю неменше ніж ми. В подяку за пісню падали на нас час до часу цвіти, а ми кидали в ті самі вікна чудові рожі й півонії, які ми з нараженням особистої безпеки (ой ті „страгуни" з костурами!) рвали з квітників Високого Замку і Єзуїтського городу. Кінчали ми наш концерт серенадою: „Добра ноц о люба ма!..." і йшли дальше на Шептицьких, Шумлянських, Тереси під вікна коханих Ленок, Оль чи Марусь, при чому по дорозі гасили газові ліхтарні, щоби був „штімунг".

А час ішов і зближався день 15-го липня. „Dies irae et calamitatis" Липневе сонце виснажувало всяку працю. Зближалася кля-сифікація. Ми вгадували правдоподібний її вислід. Певно буде з два „цваєри" і три поправки. Але бігме, як „мурга" не попустить, памятатиме добре нашу клясу, хай тільки прийде на „нашу вулицю!" Ось вже вчора була та клясифікаційна конференція. Ми всіми штучками хотіли довідатися про її вислід. Але де! „Бельфери" мовчать, мовби набрали в рот цілі Добростани. Наше щастя, що в „Уділовій" друкувалися звіти Дирекції, які крім менше цікавих мозкових „фельґебуртів" того чи іншого „бельфера", статистичних дат і хроніки заведення, містили для нас єдино актуальну частину: вислід клясифікації. При помочі знайомого складача чи помічника терціяна Антона, вдавалося нам звичайно дістати на кілька днів вперід щіткову відбитку цікавого для нашої кляси листка за великі гроші (така шельма домагалася навіть 5 корон і тільки завдяки купецькій вмілости наших „колеґів" жидів, що знаменито переводили такі транзакції, попускала на одну - дві корони), ми вже знали хто з нас був друкований, отже хто на чисто перелів до вищої кляси.

Тепер ми пани! Книжки і прозайкери, якщо вони вже давніше не опинилися на жертівнику Мельпомени чи радше її тодішньої персоніфікації „Мілосі", за якою дуріла ціла кляса, пішли на шмельц до Бодека чи Штанда. Мешьо Третер навіть не вставав, коли „бельфер" посмів його „вирвати". Адам Коцко пускав по клясі знаменитї свої карикатури „бельферів" і наших „фацеток". На одній лавці стукотіло кільканадцять „Роскопфів". Як було за гарячо, заміняли ми клясу при помочі водотягу на басейн а „бельферам", які опонували, ми радили, щоби справили собі щудла або приходили з кальошами. На павзах ґуділи пісні про панну, яка вмираючи питалася ще, чи студенти будуть на тому світі, про радника - математика, якого ми спрямовували в одно дуже непристойне місце і дивувалися, чому він саме там не має бути та інші нашого чи академічного ходу.

Наші „бельфери" хотіли до кінця показати, що вони „моцні" і до кінця записували у своїх нотатках двійки та вживаючи цілої сили аргументів, намагалися нас запевнити, що не видадуть нам свідоцтв та що на всякий спосіб ті двійки впишуть як перші ноти в найближчому семестрі. Ми тих, старих як світ, їх погроз не дуже побоювалися й у відповідь на них співали „мурмурандо": „До лямпи, ґадай до лямпи!" Очевидно ми знали добре, що вже така „бельферська" душа і кожний „бельфер" мусить навіть по клясифікації, просто з привички вдавати, що щось значить.

Врешті прийшов той „великий день", день розіслання апостолів, день 15-го липня. „Бельфери" убралися „на глянц", деякі в урядничі однострої, а директор пишався золотим ковніром з трьома розетами й ордером Франц Йосифа на грудях. Всі хлопці явилися в вичищених бензиною одностроях і випрасованих штанах, а на ковнірах були вже нашиті широчезні паски кляси, до якої переходили, але на тих пасках причіпили ще легко дотеперішні паски. По богослуженні, яке кінчилося гимном „Боже буди Покровитель" верталися всі до кляс. Клясовий господар мав коротку промову, якої ніхто не слухав, а потім давав позабучно свідоцтва. Деяку дисгармонію вносили дві-три двійки і смуток тих, що їх дістали. Але чи може обійтися порядна кляса без двійок? Тільки тоді були ми злі, коли „бельфери" позволили собі на добровільні наддатки для тих, що їм згідно з нашою клясифікацією грозила двійка лише з двох-трьох предметів. Зараз по одержанні свідоцтв відривалося старі паски, а часом при тій операції, що відбувалася при помочі ножиків, падав жертвою ковнір. Але ми не кравці, а годі було виходити з буди в дотеперішніх дистинкціях. Що сказали би на це тут зараз мікруси з нижчих кляс, а потім наші „флямми" зі Сави, від Стщалковської, зі Сакраментою або хочби з восьмої виділівки при вул. Мохнацького! (Далі буде).

—o—

від професорів школи, дістала кілька разів конкурсову нагороду за свої праці. З новим шк. роком вона буде занята, як учителька рисунків у середніх школах СС. Василіянок у Львові.

— **Поворот Митрополита Шептицького.** У вівторок 6. ц. м. Митрополит Шептицький вернувся до Львова з відпочинку в Підлютому.

— **Як воно зростає!** У вчорашньому числі „Діла" подали ми вістку про подію в Чижикові під Львовом і реляцію про цю подію „Слова Народового". А ось що написало про цю подію варшавське „АБЦ": „Коли вечором хлопці верталися гуртом до дому, у хвилині, коли переходили попри „Просвіту" напала на них боївка „молойцуф", озброєних в каміні і ціпки, що кинулися під заслоною ночі на безборонних. Багато дітей побито до крови. Упоєні „перемогою" авантурники, побачивши постерункового, що біг на поміч, віддали до нього кілька стрілів, що на щастя хибили. У звязку з вислідом слідства арештовано трьох людей". А наголовок тієї замітки такий: „Вичини україньскіх виврртовцуф — біфон дзеці польске, стшеляйон до поліціянта". Так виглядає інформація польської преси.

— **Справа мельдункових карток.** Подаємо до відома українцям (кам), що на основі мовного закону з 1924. р. мають право виповнювати мельдункові карти в українській мові. Дільницеві уряди у Львові далі не приймають мельдункових карт в українській мові, погрожуючи прикрими наслідками та забирають мельдункові книжки. Наша інтервенція в управі міста не дала позитивних наслідків, але воєвідський уряд обіцяв справу розглянути в короткому речинці. До нині відповіди нема. Якщо відповідь воєвідства в цій справі не буде задовільна, звернемося до міністерства. Якщо накладатимуть грошеві кари, слід їх не приймати, а звернути справу на судову дорогу та вести її інстанціями аж до Найвищого Трибуналу. Нема закону, що наказував би виповнювати мельдункові картки в польській мові громадянам української народности у межах трьох полуднево-східних і двох східних воєвідств. — **Народня Орґанізація Українців м. Львова.**

— **Хто виграв на льотерії.** В нинішнім тягненні Держ. Льотерії впали м. і. такі вигри: 50.000 зол. на ч. 26102. 10.000 зол. на ч. 3103. 5.000 зол. на ч.: 18265 75884 100024. 2.000 зол. на ч. 17749 19423 23412 24120 34612 54846 55332 59713 60734 61913 81342 87962 89359 91004 141446 142400 150229. 1.000 зол. на ч. 1324 8217 9300 13870 14276 16179 19797 28457 33518 37287 39275 45333 45751 50203 51967 62106 63941 65961 75902 77493 80289 81573 82239 85369 96866 105452 109428 116775 119754 127416 1207833 149198 159637.

— **Новий староста в Чорткові.** Повітовим старостою в Чорткові призначений м-р Й. Васевич, дотеперішній керманич політичного виділу при тернопільськім воєвідстві. Дотеперішній чортківський староста д-р Й. Качковський став начальником загального виділу в тернопільськім воєвідстві.

— **Пошесть червінки в Жовківщині.** У громадах Воля Висоцька і Зіболки в Жовківщині стверджено пошесть червінки. Тому молоко від селян цих громад слід переварити, овочі й ярини доконечно добре мити.

— **Ограбили касу в поїзді.** В баґажовому вагоні особового поїзду, що приїхав в понеділок з Лавочного до Львова, була залізнича каса, в якій була готівка 2000 зол. Невідомі вломники вивертіли у підлозі вагону діру, розбили касу і забрали гроші. Слідство виявило, що грабіжники підготовились до вломy ще в Лавочному.

— **Смерть чотирьох хлопців.** На полях кн. Пщинського в Лазісках Ґурних на Шлеську чотирьох малих хлопців знайшло дріт з електричних проводів і з нього зробили собі гойданку. Знайдений дріт був уземленням проводів з електрівні копальні „Княжатко". Підчас гойданки хлопці доторкнулися електричних проводів, що їх поразили. На місце нещасного випадку приїхала рятункова акція, але не вдалося привернути життя малих хлопців.

— **Шість осіб згинуло від громів.** Від кількох днів лютують в Румунії сильні бурі зі зливним дощем. В окрузі Констанци ріки виступили з берегів і знищили в кількох місцях телефонічні проводи. У хвилях води втонуло багато худоби. Від громів згинуло шість осіб, три важко ранених. У Семигороді повінь спричинила великі перерви в комунікації.

— **Нові загострення проти чужинців у Бразилії.** Поліція в Порто Алеґре видала розпорядок на основі якого кожний новий чужинець, що приїзджає до Бразилії, мусить негайно зголоситися на поліції. Поза пашпортом, візованим бразилійським консулем, чужинець мусить предложити ще відповідну консулярну посвідку, без якої бразилійська поліція відошле його негайно з поворотом до краю.

— **Грім поразив священника підчас богослуження.** В Піза ді Маріна в Італії грім ударив у костел Францішканів і поразив священника, який відправляв богослуження. Непритомний священник упав на землю. На щастя пораження не є грізне. Між вірними в костелі повстав переполох і підчас натовпу кілька осіб потратовано.

— **Польське шкільництво в Чехословаччині.** До вістки під таким наголовком, поміщеної у вчорашньому числі, закрались три друкарські похибки: складачі пропустили десяточні точки у цифрах. Друге речення має звучати ось як: У горожанських школах на одну клясу припадає у чеських школах 38.2 учнів, у німецьких 37.4, у польських 33.8. У чеських народніх школах одна кляса має пересічно 37 учнів, у німецьких 34.3, у польських 29.7.

— **Тлочинський, Гебда, Спихала в Хелмку.** Бата-Теніс-Клюб уладжує в дні 11. вересня ц. р. на власних кортах у Хелмку (пов. Хшанів) **великий тенісовий турнір.** В цім турнірі виступлять мистецькі ракети середньої Европи, а саме: Тлочинський, Гебда і Спихала. Початок турніру в годині 9-ій вранці. Карта вступу на трибуну зол. 2.— від особи. Білети в передпродажі в крамницях Бата. З Кракова, Катовиць і Бельська догідні сполуки залізницею і автобусами.

— **Важне для Пань Дому.** Незрівняну книжку з приписами д-ра А. Еткера п. н. „Добра господиня пече сама" можна дістати у всіх кольоніяльних крамницях і книгарнях. Ціна знижена 30 сотиків. Книжечка неоцінена дає багато приписів на печиво й ін.

Дописи.

ЛЬВІВЩИНА.

Величаве посвячення Народнього Дому в Лісневичах. У неділю 4. ц. м. громадянство Лісневич переживало свій „великий" день, що залишиться в памяти усіх мешканців села та українського громадянства цілої околиці. Минулої неділі відбулося величаве посвячення гарного, одноповерхового Нардњього Дому, що його вибудувало зорганізоване в кооперативно-господарських та освітних товариствах українське громадянство Лісневич власними силами. Свято почалося Службою Божою перед старенькою церквою, що її відправив пopox о. В. Бабій з Пустомит у сослуженні о. сов. Кордуби з Місток. Співав увесь час дуже гарно добре вишколений мішаний хор св. Миколаївської церкви зі Львова під орудою дир. М. Сидорака, що приїхав спеціяльно на це свято зі Львова. По богослуженні вірні пішли з процесією під гарно прибраний зеленю і килимами Народній Дім, побіч якого на тріюмфальній брамі повівав гордо жовто-блакитний прапор. До посвячення Н. Дому і відправи панахиди за активних померших членів місцевих товариств з бл. п. о. П. Стернюком, який своєю жертвенною працею розбудив приспану енергію села та довів до купна площі і започаткування будови Н. Дому ставув крім згаданих двох священників ще о. сов. А. Каштанюк, який надїхав у міжчасі зі Львова та о. Комар з Милошович. Церковна частина свята закінчилася бадьорою промовою о. сов. Каштанюка, який виголосив її з балькону новопосвяченого Н. Дому до численно зібраного громадянства. З черги делегати та запрошені гості зі **Львова, Щирця та околиці** засіли зі священиками і місцевими провідниками-селянами до обіду. Швидко минула сердечна гутірка делегатів і гостей зі селянами, переплітана співом хору і молоді народніх пісень. Негайно по обіді почалася у виповненій вщерть просторій салі Н. Дому святочна академія, що її відкрив голова Н. Ради кооп. „Сільський Господар" у Лісневичах один з найактивніщих провідників села селянин М. Пристайко. По відспіванні львівським мішаним хором під управою дир. Сидорака кооперативного гимну, складали привіти делегати центральних кооперативно-господарських і культурно-освітніх установ зі Львова, делегати товариств зі Щирця та з доокружних сіл. На дальшу програму академії склалися продукції мішаних хорів з Лісневич, Місток і зі Львова, виступ дутої орхестри з Керниці, чотири декламації і гарно опрацьований реферат про будову Н. Дому сел. М. Пристайка. Академія закінчилася по 5-ій год. пополудні національним гимном, що його відспівали злучені хори і численно зібрана публика. По академії відбулися фестин, а вечором вечерниці в Н. Домі. Підбадьорені на дусі розходилися з Лісневич громадяни зі сусідних сіл: Пустомит, Глинної Наварії, загрожених страшенно польонізацією. Громадянство цих найбільше загрожених для нас сіл повинно брати собі приклад з Лісневич, що підтягнулося в останньому десятиліттї і власними силами збудувало гарний Н. Дім на місці, де ще недавно стояла велика корчма, що ширить деморалізацію по наших селах. Отже громадяни Лісневич теж не сміють осідати „на лаврах", але зі ще більшою енерґією кинутися до праці над розбудовою свого зорганізованого життя і давати гідний приклад усім сусідним селам.

З театру.

ВЕЛИКИЙ ТЕАТР: ФАВСТ, опера в 5-ох ді[...]
Музика К. Ґунода.

Третій з черги оперовий вечір стягнув ба[...]гато публики до Вел. Театру. І слід признати[...], що цій публиці уладили відомі співаки-арти[...]сти з капельмайстром Ю. Сіліхом — під про[...]водом свого артистичного керманича п. А. Ді[...]дура — дійсно мистецький бенкет. Мягк[...] сопран п. Ліповської, що віддала по мистець[...]ки ролю Ґрети і ліричний тенор Н. Арде[...], що співав партію доктора Фавста, викликали бурю оплесків, зокрема за дуєти. До[...] відтворення важких роль: Ґрети і Фавста [...] свідчило, що Ліповська та Арделлі — це арти[...]сти високої кляси. Відомий барітон В. Ки[...] у ролі Мефіста мав — здається — свій [...] кращий день, бо створив справжню креацію[...]. Його голос заблестів усіми кольорами, бо [...]тист мав змогу розмахнутися як слід. До [...] трійці знаменито достроївся теж відомий [...]рітон Ю. Чаплїцький у ролі Валентіна. Він [...]чарував публику своєю доброю грою і пре[...]ним співом.

На тлі таких артистів молоденька [...] Каратницька в ролі Зібля вийшла оборон[...] рукою і під голосовим оглядом і під огля[...] сценічної гри. З. Галінська та І. Романовсь[...] теж загально подобалися.

Збірні сцени, виступи хору й балету ви[...] без закиду.

Диригент Ю. Сіліх заслуговує спеціял[...] на слова щирого признання..

Після цих оперових вистав мистецьк[...] керманич львівської опери п. А. Ділур м[...] вже влекшену дальшу працю, бо тісний [...]такт з публикою вже наладнаний. Спраг[...] музики львівська публика — по кількак[...]пості — заповнить напевно чергові опе[...] вечорі.

м. к.

—o—

З кіна.

КІНО „ПАЛЯС": „ШІКАГО".

Так званий козир продукції „Фокса" [...] ловних ролях Алісса Фей, Тирон Павер і [...] Амече. Тема з історії розвитку Шікаго з 18[...] Суперництво двох братів, з яких один у [...] молодому віці проявляє незвичайний хист [...] пецької та громадської інтриги, щоб з[...] впливи у робітничій дільниці міста, де [...]ся вся голота і всі пявки народньої кукі[...] суперництво змальоване на тлі одного з [...] більших нічних льокалів і закулісових [...] якими підготовляються громадяни до в[...]бурмистра. Молодий брат уміє зєднати [...] серце найпопулярнішої шікаґської танечниці[...] пісенкарки, завдяки якій збиває велик[...] один темний тип, власник нічного бару [...]чери до гри. Сцени знайомства молодого [...]риканця з кабаретовою артисткою дуже [...]нальні — повні брутальности, що чергується[...] своєрідною ніжністю. Виступи кабаретових[...]тистів, як і всі костюми та манери, відтв[...] стилі епохи. Конфлікт напів особист[...] льований на ширшому тлі громадських [...] сии — цікавих, бо дуже далеких від то[...]шої історії розвитку міст, яку знаю[...]

ські міста. Тільки американці вміють з таким хистом показати природні, дикі пристрасти поруч рис справжнього джентельменства та гуманности. Одна сцена бійки двох братів, що ледви примирились, просто капітальна. Велику частину фільми займає пожежа бідної дільниці Шікаґо, зроблена так, щоб можна хвилинами вірити в її автентичність. Тільки величезні капітали, якими розпоряджає американський фільмовий промисл могли дозволити на такі масові сцени. Фільма мала величезний успіх в Америці, непересічна.

На допомогу родині Касперських.

На допомогу жертвам бандитського нападу в Чижикові зложили в Адміністрації „Діла" дальше: проф. **Михайло Кіт**, 2 зол., о. **прал. Леонтій Куницький** Львів, 20 зол., **Андронік Гладій** Львів 2 зол., **С. Н.**, 1 зол., **Іван Горук**, Львів, 2 зол., добровільні датки складені з нагоди вінчання п. **Миколи Магаса** в Підгорках у дні 11. VII. ц. р. — 5.65 зол., та окремі датки з цієї самої нагоди: **М. Франко** 0.50 зол., о. **Л. Ліщинський** 0.50 зол. та **Сем. Піщак** 0.50 зол.

Спорт.

УКРАЇНА — РЕКОРД.

В неділю 11. ц. м. відбудуться товариські боксерські змагання України зі сильною А-клясовою дружиною Рекорду. Обі дружини виступлять у своїх найкращих складах: **Рекорд:** Ротенштайн, Гепперт, Гравер, Айзен, Штраус, Едельман, Штравхер і Морер. **Україна:** Тиха, Шолдра, Рудницький, Ощудляк, Білий, Левкович, Пашки і Помірко. Поза конкурсом відбудеться стріча в паперовій вазі: Ковак — Бравн. Ці змагання відбудуться точно в год. 11. в салі театру „Колісей" при вул. Сонячній. Ціни вступів звичайні.

УКРАЇНА — ПОЛЬОНІЯ (ПЕРЕМИШЛЬ).

Чергова стріча України за першенство Окружної Ліґи з перемиською Польонією відбудеться в неділю 11. ц. м. на грищі Чорних у год. 15.30. Україна виступить у найкращім складі, в якім минулої неділі перемогла високо стрийську Погонь.

Юніори України змагаються за мистецтво округи з Лехією в год. 14. на грищі Т. З. Р. (за Погонею)

НОВИНИ З БУКОВИНСЬКОГО СПОРТУ.

Цьогорічні мистецтва копаного мяча відбудуться в Румунії зовсім іншою системою. А саме дотеперішний поділ на дивізії анулювали й завели інший поділ опертий на територіяльній системі. Цей поділ передбачує дві найвищі державні кляси та дві нижчі окружні. Округи творять більші міста з околицями, а то й самі міста. Довбуш гратиме в І. клясі льокальних округ, у т. зв. дістрікті Черніврі. На цім поділі Довбуш доволі погано вийшов, бо порівнюючи з давним поділом, він опинився в А-клясі, а навіть у Б-клясі, зважаючи, що є лиш дві кляси в дістрікті. Докладніші дані про той поділ подамо в одному з чергових чисел. Зате не загрожує Довбушеві вже комісарщина, бо румунський уряд зреалізував з уведення нового закону про товариства, який сильно обмежував би права самих товариств і ставив би їх у сильну залежність від урядових чинників. Покищо незалежність Довбуша на довший час збережена.

✝ Посмертні згадки.

Д-Р ВАСИЛЬ НАЛИВАЙКО.

У Празі помер несподівано у 52-ому році життя **д-р Василь Наливайко**, щирий патріот і визначний член української кольонії, талановитий лікар і письменник.

В. Наливайко прийшов на світ 1. січня (ст. ст.) 1887 р. у с. Северинівці на Поділлі в родині священника. По скінченні духовної семинарії в Камянці Подільськім В. Наливайко учителював деякий час на селі, але згодом записався на медичні студії університету в Томську, де стрінувся з українцями, що гуртувалися біля інж. Г. Сидоренка, пізнішого посла УНР у Парижі й Відні. Саме в цьому гуртку закінчився процес національного освідомлення В. Наливайка. Туга за рідним краєм спонукала пізніше В. Наливайка перейти до університету в Одесі, де він скінчив студії в 1918 р. і здобув лікарський диплом. Ще в 1917 р. покликали В. Наливайка до війська, де він став старшим лікарем у 334. Ірбітськім полку. У травні 1918 р. В. Наливайко вступив до Української Армії спершу як лікар автокольони III. херсонського корпусу, де теж став корпусним лікарем згаданого корпусу. В лютому 1919 р. став дивізійним лікарем XII. полтавської дивізії, згодом лікарем запасної бриґади, а в липні дивізійним лікарем VIII. Запорожської дивізії. Занедужавши на плямистий тиф, В. Наливайко попав у полон до большевиків, звідкіля втік і працював уже від вересня 1919 р. як головний лікар військового шпиталю. У квітні 1920. р. попав з цілим шпиталем до большевиків, від яких утік вдруге і став у червні головним лікарем санітарного поїзду, а в жовтні вже завідував евакуаційним пунктом у Жмеринці. В листопаді 1920 р. перейшов з цілою Українською Армією польський кордон та опинився в таборі інтернованих у Ченстохові, де став членом Головної Управи Українського Червоного Хреста. У Ченстохові В. Наливайко лікував хворих еміґрантів, організував та вів курси сестер-жалібниць. Невідрадні матеріяльні умовини приневолили його покинути Ченстохову і розпочати в жовтні 1921 р. лікарську практику у Біловежській пущі. В березні 1922 р. приділено його до боротьби з пошестями на Поліссі, спершу в Пінську, опісля в Дорогичині і Бересті н. Б. В лютому 1923 р. виїхав до Праги, де працював як госпітант у хірурґічній поліклініці і згодом як елев при І. хірурґічній клініці. В 1926 р. з найкращими референціями від клініки д-р В. Наливайко виїхав до Альбанії, де був шефом хірурґом державної лічниці у Скадарі аж до 1929 р. Вернувшися при кінці 1929 р. до Чехословаччини, В. Наливайко став лікарем санаторії д-ра Скрбка у Празі, де працював — з невеликою перервою — до квітня 1938 р., аж до ліквідації санаторії. За той час приняв громадянство Чехословаччини і нострифікував свій лікарський диплом.

Попри свою лікарську працю В. Наливайко працював дуже активно як член управи Спілки Українських Лікарів і брав участь у редакції „Латинсько-українського медичного словника" д-ра Галіна до якого зібрав та усистематизував багато матеріялу. Крім того був активним членом богатьох громадянських орґанізацій. Зацікавившися ближче Сходом підчас свого побуту в Альбанії, виїхав був у 1933 р. до Палестини, де був 101 днів і написав більшу працю з цієї мандрівки п. н. „По Святій Землі", що вийшла в 1937 р. Одночасно написав меншу розвідку п. н. „Жиди в Палестині". Відчуваючи кінець свого життя д-р В. Наливайко скінчив теж спогади про свій побут в Альбанії та Єгипті і відослав їх до друку.

Земля пером заслуженому громадянинові!

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 8. вересня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Концерт військ. орх., 8.00 Веселе добридень, пл., анекдоти, комунікати. 11.00 Гори наші, гори! муз. поранок для вседюдніх шкіл, 11.25 Легка музика з пл. 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Легка музика з пл., 14.15 Концерт солістів, тенор, сопр., форт., 15.00 Біржа, 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 По дорогах і стежках, для старш. дітей, 15.30 „Дурний Франусь" новеля М. Конопніцької з муз., 15.45 Господарські вістки, 16.00 Розр. музика, орх., сопр., вібрафон, форт., 16.45 У сліпих, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Концерт нар. хорів; у перерві репортаж із Сх. Торгів, 17.40 „Листи з подорожі" Сенкевича, 17.55 Гальо, Позір! 18.00 Медицина під мікроскопом, 18.10 Хор пш. хлопців із Торуня виконає нар. пісеньки, 18.30 Театр Уяви: „Алярм у крові" Ганса Киава (Німеччина), 19.00 Ґріґ: Скрипкова соната ч. 1. оп. 8., 19.20 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 Спогади з театру, розр. концерт у вик. сальон. орх., хору, 20.45 Веч. денник, 21.00 Актуальність, 21.10 Оперетковий вечір, розр. концерт у вик. орх., спів, 21.50 22.00 Спортові вістки, 22.05 Веселий четвер, слово-муз. авд., 23.00 Ост. вістки, 23.15—23.55 Найновіші плити (Варшава II).

Пятниця, 9. вересня 1938.

6.15 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Орх. музика, 8.00 Для шкіл, 8.10 Добридень наймолодшим: „Як король Ниточка королем став" опов. Корн. Макушинського, пісеньки й мельодії, 11.00 Для шкіл: В. Реймонт, 11.30 Музика з пл., 12.03 Полудн. авд., 14.00 Легка музика з пл., 14.15 Популярна музика у вик. орх., 15.00 Біржа, 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Отец Панталиха та Заздрости, гутірка для старших дітей, 15.30 Репортаж із зрадіофонізованого шпиталю у Познані, 15.50 Господарські вістки, 16.05 Попурі з оперетов П. Абрагама, орх., 16.45 Східна Галичина з вікна вагону, виг. Марія Домбровська. 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Концерт дутої орх., дует акордеонів, пісеньки, **17.45 Українські справи в польській літературі, в українській мові виг. д-р Конст. Кисілевський,** 17.55 Гальо, позір! 18.10 Шуман, із пл., 18.45 Літер. хроніка, 19.00 спів. ресіталь Володимира Дераніса з супр. форт., 19.20 20.55 Акт. гутірка, 19.30 Сплетні, I. ч. розр. концерту, орх., спів; у перерві „Що чувати" гутірка-діяльог, 20.45 Веч. денник, 21.00 Програмова резерва, 21.10 Друга част. концерту, 21.50 22.00 Спортові вістки, 22.05 Концерт бажань, 23.00 Ост. вістки, метеор. звідомлення, гутірка в англ. мові, 23.15—23.55 Легка й танц. музика (Варшава II).

Субота, 10. вересня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Концерт військ. орх., 8.00 Для шкіл, 8.10 Кінчимо тиждень, погідна авд., 11.00 Для шкіл: Опіваймо пісеньки, 11.25 Вальси на форт., пл., 12.03 Полуднева авд., 14.00 Популярна музика з пл., 14.15 Орх. музика, 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Театр Уяви для дітей: гутірка з муз., 15.45 Господарські вістки, 16.00 Як задемонить молодіжи, орх. мнд., 16.45 Як село бавилося в місті тому сто літ, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Спорт і ритм, гутірка, дута орх., 17.45 Городенка, місто загонової шляхти, 17.55 Гальо, спорт! 18.00 Наша програма, 18.10 Форт. ресітель, 18.45 Вірші Павліковської-Ясножевської, рецит., 19.00 Розр. концерт, орх., тріо Лісовських, сопран, бас; у перерві в год. 19.20 Актуальна гутірка, 20.00 „За короля Станіслава" авд. для дітей, Поморська Посвята, 20.45 Веч. денник, 20.55 Акт. гутірка, 21.00 Гутірка зі слухачами, 21.10 З піснею і танком, орх., сопран, те-

вор, 21.50 Спортові вістки, 22.00 Концерт симф. орх., 23.00 Ост. вісти, 23.05—23.50 Легка й танк. музика з пл. (Варшава II).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Четвер, 8. вересня 1938.

БЕРЛІН 10.00 Нар. пісні, 14.15 18.00 19.00 Розр. музика, 20.10 Любовні пісні й нар. танки, 21.00 Орх., солісти, БІЛГОРОД 18.30 Скрипка, 21.00 Нар. пісні, 22.15 Нар. музика, БРЮСЕЛЯ ФР. 20.00 21.00 22.00 „Богема" оп. Пучіні, „Еспанські примхи" балет Римського-Корсакова, БРАТИСЛАВА 20.05 Словацькі нар. пісні, БУДАПЕШТ 12.30 Симф. концерт, 18.45 19.00 Циг. музика, 21.20 22.00 Орх. концерт, 22.30 Скрипка, ВІДЕНЬ 10.00 Розр. музика, 12.00 Симф. концерт, 19.00 Концерт дутих інстр., КОШИЦІ 18.15 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 Пісні, 19.30 Розр. музика, 21.30, 22.00 Симф. концерт, ПРАГА 16.15 Розр. музика, 17.40 Спів, 18.20 Сальон. музика, 21.05 Орх. концерт, РАДІО ПАРІ 18.00 Театр Уяви, 19.00 Віол., 20.15 Пісні, 20.30 21.00 Опера, РИМ 17.15 Форт., 20.30 21.00 Орх. концерт, СОФІЯ 19.25 Популярна музика.

Пятниця, 9. вересня 1938.

БЕРЛІН 18.00, 19.00 Розр. концерт, БУДАПЕШТ 13.30 22.05 Циг. музика, 17.25 Віол., 19.30 Грецькі пісні, 20.30, 21.00 Орх. концерт., ВІДЕНЬ 18.00 Пісні у вик. молоді, 19.00 Розр. концерт, 21.30 форт., ДРОЙТВІЧ 20.30, 21.00 Бетовенівський концерт, КОШИЦІ 18.10 Музика народів, (чеська музика), МІЛЯНО 17.15 Скрипка, 19.30 камер. музика, 20.30 Популярна музика, 21.00, 22.00 „Фанфоні ля

тулін" оп. Люіджі Варнея, ПРАГА 18.20 Оперетова музика, 20.00 Хор, 20.25 Квартет, 21.10 Симфонія г-дур Двожака, 22.30 Віол., РАДІО ПАРІ 19.00 Сольо на арфі, 20.15 Пісні, 20.30 21.00, 22.00 Театр Уяви: „Ле прі Мартен" комедія Лябіша й Ожієра, РИМ 16.15 Танк. музика, 19.30 Камер. музика, 20.30 Муз. всячина, 21.00, 22.00, 23.00 Симф. Концерт, СОФІЯ 18.00 Легка музика, 18.30 Віденські вальси, 19.00 Форт., 19.30, 20.00, 21.00 „Богема" оп. Пучіні.

Субота, 10. вересня 1938.

БЕРЛІН 18.30, 19.00 Розр. концерт, 19.45 Веч. гомін, 20.10 21.00 Цвіти й кохання, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 17.00 Мадярські нар. пісні в супр. циг. орх., 18.30 Скрипка, 21.45 Клявес. ресітал, ВІДЕНЬ 10.30 Розр. музика, 18.30 Розр. концерт, КОШИЦІ 18.00 Репортаж із кримінального музею, МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 19.30 Розр. концерт, 21.00 Орх. концерт, 22.00 Пісеньки й орх., 22.45 Танк. музика, ПРАГА 18.20 Сальон. музика, РАДІО ПАРІ 20.15 Пісні, 20.30 21.00 Театр Уяви, 21.10 Кабарет, 22.05 Симф. музика, РИМ 17.15 Спів, 19.30 Розр. музика, 20.30 Муз. всячина, 22.00 Популярний концерт, СОФІЯ 18.00 Легка музика, 18.45 Квартет манд., 19.30 Спів.

Радіокутик.

НІМЕЧЧИНА ТРАНСМІТУЄ ШОПЕНІВСЬКІ КОНЦЕРТИ.

Німецькі радіовисильні звернулися до дирекції Польського Радія з пропозицією трансмітувати в вересні два шопенівські концерти. Перший з них дня 14-го бере на хвилі берлінська радіовисильня, другий дня 21-го віденська радіовисильня. У першому концерті виконає твори Шопена Йосиф Турчинський, у другому М. Трембіні-Калуро.

УСПІХ БЕРЛІНСЬКОЇ РАДІОВОЇ ВИСТАВИ.

Без огляду на велику спеку, яка панувала у Берліні в перших днях після відкриття Радіової Вистави, мала вона незвичайний успіх. Особливо багато відвідувачів прибуває з околиць спеціяльними поїздами, автобусами та приватними автами. В суботу та неділю відвідало виставу більш як 80.000 осіб, а всього від часу відкриття вистави 200.000 осіб. Минулого року було на виставі всього 307.000 осіб. Думають, що цьогорічна виставка кількістю відвідачів значно перевищить торічне число.

НАЙМОЛОДШИЙ ТЕХНІЧНИЙ ДИРЕКТОР РАДІЯ.

Становище начального інженіра в данському міністерстві почт та телеграфів заняв К. Е. Хольмблет, який має щойно 33 роки. Є він наймолодшим технічним директором радіофонії в Европі.

БІРЖА.

Львів, 7. вересня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·92, 89·70 Доляри американські 5.30·50, 5·28·50 Доляри канад. 5.30·00—5.28·00. Фльорени гол. 289·58.—286·20. Франки фр. 14·49—14·36, Франки швайцарські 119·85—119·75 Фунти англ. 25·82—25·56, Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч. 15·50—14·10 Кор. дан. 115·30—114·10 Кор. норв. 128·20—128·00. Корони шв. 133·04—131.60 Ліри італ. 22·50—21·30, Марки фінлян. 11·40—11·30, Марки нім. 70·00 — 72·00, Гель Авів 25·00—25·00, Марки нім. срібні 95·00 — 85·00

Акції.

Банк Польський 123·50, Цукор, 38·25 Вугіль 35·75, Лільпоп 86·50, Моджеї 17·25, Островець 64·00, Стараховичі, 44·00 Габербуш 57·25.

Папери.

4 і пів проц. внутр. 67·00, 66·63 3 інв. 1 ем. непот серія непот. 3 поз. інв. 2 ем 86·25 серія непот. 5. конверс. 69·00 прем. дол. 42·25 4 консол. 67·25

Тенденція сильніша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 7. вересня 1938.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2·65 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. в опак. 2·70 зол.
молоко 14—15 сот.
1 кг. яєць 1·35

Тенденція на масло та яйця сильна, на молоко вдержана.

РІЖНІ

ПЕРЕРІБКА ковдер 3 зол. РОМАНОВА, Городецьких ч. 4 (біля Ринку). 1680 8-8

ФОРТЕПІЯНИ, ПІЯНІНА як нові, ґарантовані, закордонні на ріжні ціни продає, купує, міняє Ганак, Пілсудського 21. І. п. 1745 5-10

ЛІКАРСЬКІ ПЛАЩІ, найбільший вибір, найнижчі ціни. „ПАЛЮМ", виробня одягів. Гетьманська 22. побіч Музею. 1730 3-14

БАНДАЖИСТ М. ПОЛЯЧЕК у САМБОРІ повідомляє інтересованих, що в короткому часі буде перебувати у Львові в ціли полагодження замовлень. 1755 7-10

НАУКА

ВПИСИ на тримісячний **КУРС КРОЮ** шиття. Індивідуальна наука новітньою системою. Вислід науки певний. Умовини догідні. „АННА", Львів, **Галицька 20.** 1837 3-6

ВПИСИ на конц. річний курс крою і шиття та домашнього господарства, під управою найкращих фахових сил. З провінції — з цілим утриманням. Також приймаю на тримісячний крій і шиття. ПІСАРСЬКА, Сташіца вісім, бічна Хорунщини. 1821 4-5

ДАЮ ЛЕКЦІЇ для учнів народних шкіл і гімназій. Зголошення до „Діла" під „Обов'язковий". 1-8

ІСПИТОВАНА вчителька музики уділює лекції гри на Скрипці. Зголошення Сикстуська ч. 64, м. 6, від 18—20 год. 1854 3-4

КУПНО — ПРОДАЖ

БРОДИ. Продам добре влаштоване господарство, дім, електрику, город, луку, сад, будинки, 8200 квадратових метрів по золотому за метер. Лихович, Броди, Конюшковська 10 за замком. 1897 1-1

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ нові і вживані найдешевше у фірмі „Міль Книжковий", Баторія 6. 1817 4-5

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

НОТАРІЯЛЬНОГО апліканта або магістра прав шукаю до канцелярії. Зголошення до „Діла" під „Нотар". 1877 3-3

ЗА ВКЛАД 3500 зол. добра посада. „Audacia" poste rest. Львів. 1908 1-1

ПРЕДСТАВНИКІВ - КОЛЬПОРТЕРІВ у ріжних повітах прийме велике українське **Видавництво;** зголошення на адресу редакції під „Представництво". 1900 1-1

ПРИЙМУ двох учнів. Добрий харч і опіка. Куркова 34, І. пов. 1-2

МЕШКАННЯ

ШУКАЮ кімнати для студента, околиця Личакова. Удержання або без. Зголошення: Поліха, Перемишль, Йосифа 16. 1901 1-2

КІМНАТА умебльована, сонячна, до винайму, Байки 26, 12. 1902 1-2

ЛЬОКАЛІ бюрові, **ЛЬОКАЛІ** з магазинами менші і більші на ріжні цілі. **ЛЬОКАЛІ** великі репрезентаційні на каварню або цукорню. Відомість: Управа Пасажу Гаусмана 6. 1899 1-1

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Спеціяліст недуг шкірних, венеричних і косметики

Д-р Генрик Росмарін

Львів, ул. Коперника 19.

вернувся.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.